

TẠP CHÍ

MIỄN PHÍ

NGÀY NAY

CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA LIÊN HIỆP CÁC HỘI UNESCO VIỆT NAM
ORGAN OF VIETNAM FEDERATION OF UNESCO ASSOCIATIONS

VIETNAM TODAY

WWW.NGAYNAY.VN

SỐ 351 (16 - 23/11/2023)

Tháng 11 - 1944 tôi
đã in hàng văn nghệ
tên gọi là một chữ
một tháng sau khi
đã lột tờ. Qua
từng nhà (tên) tôi
đến từ một căn gác
tên Tiên quân ca. Tôi
ông. Một xúc động
chăm cha tôi đã
nước này. Tôi nhận
chưa được hoàn chỉnh. Nh
Bai hát để thuộc phổ
tôi.

KỶ NIỆM 100 NĂM NGÀY SINH VĂN CAO:

**Người đi để lại
thương nhớ**

ngân xa...

TRANG 2 • 13

Tháng 11 - 1944 tôi
đã in hàng văn nghệ
tên gọi là một chữ
một tháng sau khi
đã lột tờ. Qua
từng nhà (tên) tôi
đến từ một căn gác
tên Tiên quân ca. Tôi
ông. Một xúc động
chăm cha tôi đã
nước này. Tôi nhận
chưa được hoàn chỉnh. Nh
Bai hát để thuộc phổ
tôi.

Ảnh gốc: Nguyễn Đình Toán
Chuyển thể đồ họa: Tú Anh

KỈ NIỆM 100 NĂM NGÀY SINH VĂN CAO:

Người đi để lại thương nhớ

◉ Họa sĩ, nhà báo **TRỊNH YÊN** (Ủy viên thường vụ Liên hiệp các Hội UNESCO Việt Nam, Giám đốc Trung tâm UNESCO Mỹ thuật Việt Nam)

Cuộc đời 72 năm của Văn Cao gắn bó trọn vẹn với thế kỷ XX nhiều biến động. Hành trình sáng tạo nghệ thuật của Văn Cao gắn liền với lịch sử, đồng hành với dân tộc. Ở mỗi giai đoạn phải trải qua nhiều biến cố thăng trầm của lịch sử, tình yêu Tổ quốc luôn sắt son chung thủy và được ông ghi lại trong ba lãnh địa thơ - nhạc - họa.

Nhạc sĩ Văn Cao sinh vào mùa thu năm 1923 và cũng nhẹ nhàng tạ thế khi mùa thu năm 1995. Mùa thu vừa có cái ấm nóng, se lạnh, vừa là những ngày băng khuâng với nhiều hồi tưởng nhất về nghệ sĩ đa tài Văn Cao.

100 mùa Thu đã qua

Nhạc sĩ Văn Cao tên thật là Nguyễn Văn Cao, sinh ngày 15/11/1923 tại Lạch Tray, Hải Phòng nhưng quê gốc ở thôn An Lễ, xã Liên Minh, huyện Vụ Bản, tỉnh Nam Định. Xuất thân trong một gia đình viên chức, ông là Đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam, Hội viên sáng lập Hội Nhà văn Việt Nam năm 1957, Hội viên Hội Mỹ thuật Việt Nam, Hội viên Hội Nhạc sĩ Việt Nam. Ngày 10/7/1995, sau một thời gian mắc bệnh ung thư phổi, nhạc sĩ Văn Cao mất tại bệnh viện Hữu Nghị, Hà Nội.

Năm 1996, một năm sau khi mất, nhạc sĩ Văn Cao được tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh trong đợt trao giải đầu tiên. Ông cũng đã được Nhà nước Việt Nam trao tặng Huân chương Hồ Chí Minh, Huân chương Kháng chiến hạng Nhất, Huân chương Độc lập hạng Nhất, Huân chương Độc lập hạng Ba... Tên ông cũng được đặt cho nhiều con phố đẹp ở Thủ đô Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh, Hải Phòng, Huế, Đà Nẵng, Nam Định...

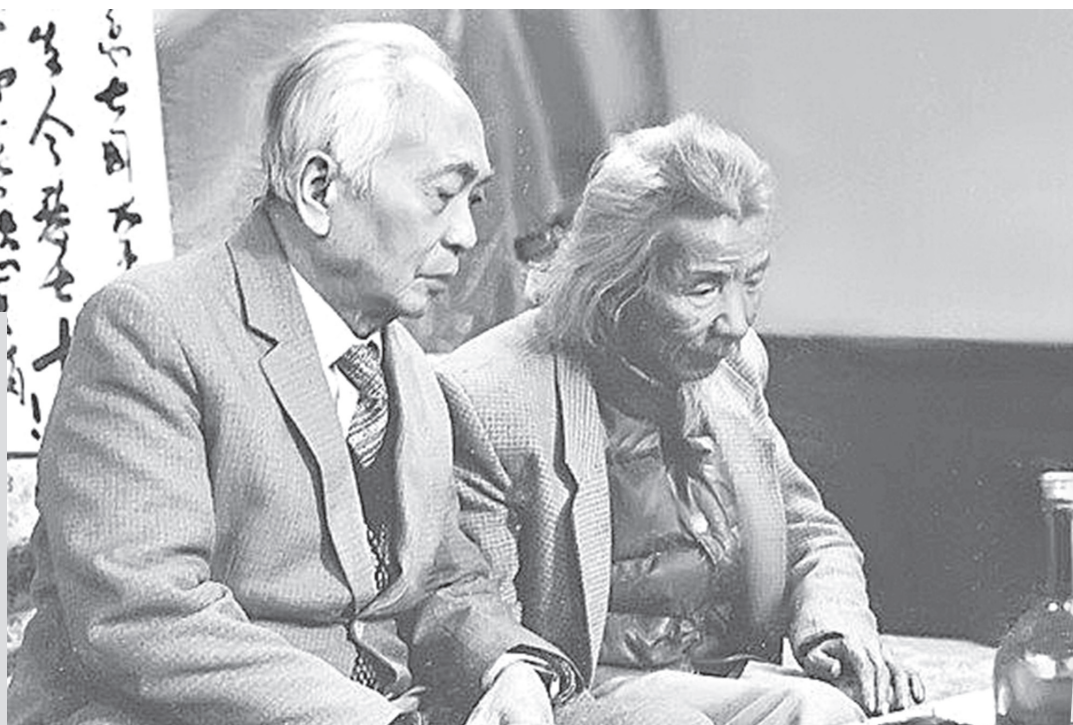
Văn Cao được nhiều người xem là một hiện tượng hiếm có trong lịch sử phát triển văn hóa Việt Nam, một cá nhân hội tụ và kết tinh năng khiếu tài hoa của cả ba lĩnh vực nhạc - họa - thơ trong gần như toàn bộ những sáng tác của ông.

◉ **Trong những ngày cấp tập chuẩn bị cho buổi lễ kỷ niệm 100 năm ngày sinh Văn Cao và hội thảo về thân thế sự nghiệp của Văn Cao, đoàn nghiên cứu tư vấn dự án và khoa học tiềm năng của Trung tâm UNESCO Mỹ thuật Việt Nam đã tổ chức các buổi khảo sát và làm việc với lãnh đạo xã Liên Minh, Vụ Bản, tỉnh Nam Định (quê hương Văn Cao), đã làm việc với Huyện ủy, UBND huyện Vụ Bản, tỉnh Nam Định, thống nhất chủ trương nâng cấp khu tưởng niệm Văn Cao thành Công viên Văn hóa Nghệ thuật Văn Cao.**

Kể từ ngày Văn Cao sinh ra đến nay đã tròn 100 năm. Đúng như câu cách ngôn của Thủ tướng Anh Winston Churchill: "Không có bạn bè vĩnh cửu, không có kẻ địch vĩnh hằng, chỉ có lợi ích quốc gia là trường sinh bất biến", cả cuộc đời Văn Cao đã đi đúng con đường chân lý là đem lại lợi ích tinh thần cho đất nước, mở thêm niềm tự hào cho dân tộc.

Văn Cao đã đi xa, ký ức về ông với ai đó biết ông cũng dần mờ xa, nhưng ký ức về tác phẩm của ông mãi mãi gắn kết với cảm xúc người nghe, nhìn, thấy, hiểu và sẽ trở thành ký ức tích lũy tương lai về văn hóa biết ơn, văn hóa chia sẻ.

Tôi đã ghé thăm Văn Cao, đã ngồi gần ông tiếp chuyện và đã ngồi rất xa ông để có phút tĩnh lặng lắng nghe ký ức trong ông, ký ức ngoài ông (xã hội) với các công trình sáng tác của ông được đánh giá thẩm định ít nhất trước ba thế hệ cách quãng

Nhạc sĩ Văn Cao và Đại tướng Võ Nguyên Giáp.

25 năm một hệ tuổi.

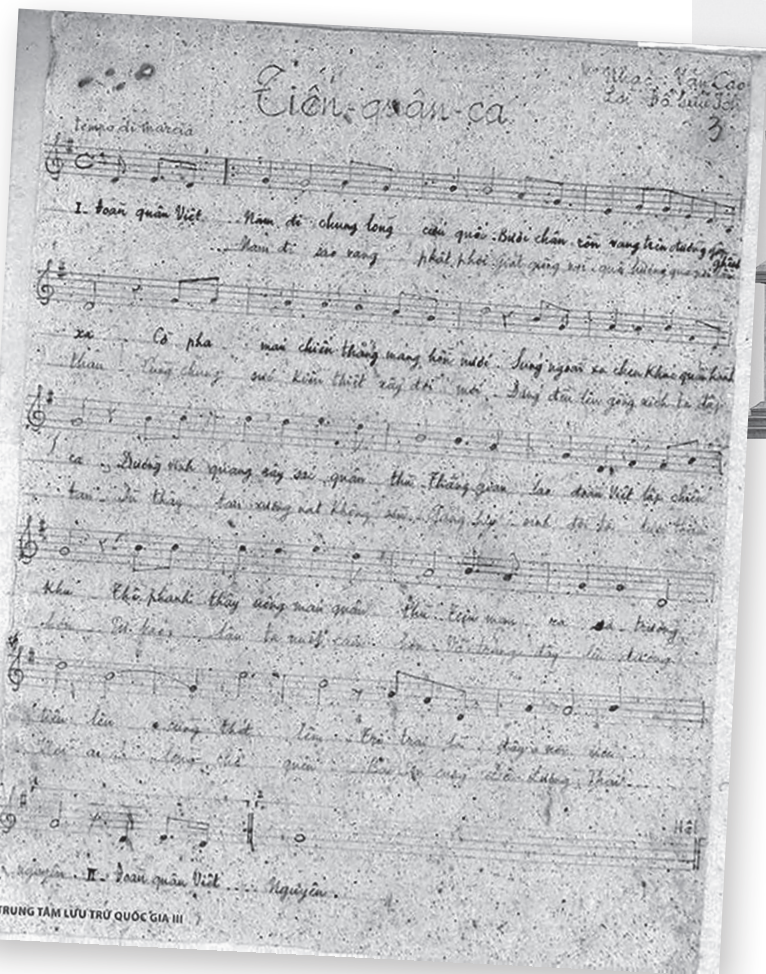
Thế hệ thứ nhất gọi là thế hệ thanh niên đã có thành quả đương thời cùng Văn Cao từ 1945 đến 1970 đều đã tôn vinh ông như một anh tài đầu bảng về âm nhạc bản sắc, âm nhạc tiên tri.

Giai đoạn thế hệ thứ hai kể từ 1970 đến 1995, Đảng và Nhà nước đã nghiêm túc nhìn lại cơ chế kinh tế và

xã hội sau hòa bình thống nhất đất nước, cần xóa bỏ bao cấp, toàn xã hội chuyển sang cuộc cách mạng với "những việc cần làm ngay" của Tổng Bí thư Nguyễn Văn Linh với bút danh NVL. Hội nghị Trung ương 8 khóa V (6/1985) quyết định: "Phải dứt khoát xóa bỏ cơ chế tập trung quan liêu bao cấp, thực hiện đúng chế độ tập trung dân chủ, hạch toán

kinh tế và kinh doanh xã hội chủ nghĩa thì mới đẩy mạnh được sản xuất, kinh doanh có hiệu quả". Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VI (12/1986) đã khởi xướng đưa đất nước tiến hành công cuộc đổi mới. Với Văn Cao, giai đoạn này ông được nhận "mưa giải thưởng" bằng các danh hiệu và giải thưởng cấp cao của Đảng và Nhà nước dành cho ông

ngân xa...

PHÁC THẢO TƯỢNG ĐÀI VĂN CAO

Tác giả: Trịnh Yên

THUYẾT MINH

Tượng đài Văn Cao được thể hiện theo ý của ông thông qua giao tiếp "TÂM LINH THOẠI VỌNG" tại khu mộ chí của ông ở Nghĩa trang Mai Dịch. Ông khiêm tốn nói: "Trên đất rộng lớn, các bậc đi trước ông còn cao siêu hơn nhiều. Ông chỉ muốn chấp tay "TÀ ON TRỜI ĐẤT CÙNG CÁC BÁC CAO MINH VÀ TỔ TIÊN HỌ NGUYỄN CỦA ÔNG", ông chỉ muốn pho tượng của ông có sách thinh thư, có ký hiệu nốt "Thăng" trong âm nhạc đã cho ông khát vọng một bầu trời Tinh yếu và Hòa bình cùng những cánh chim câu bay lên... bay lên...

Tác giả Trịnh Yên chịu theo ý kiến của ông đã đưa ra bộ cục pho tượng như đã thấy cùng 2 cuốn sách bầy 2 bên tượng ông, bên tay phải ông là cuốn "VIỆT NAM MUÔN NĂM" dưới nền Cờ Đỏ Sao Vàng. Cuốn bên trái ông là hình bản đồ Việt Nam với từ chữ "THIỆN THỮ HÒA BÌNH". Cả hai cuốn sách đều nói rõ tư tưởng và nguyện vọng của Văn Cao cùng "bì mật nốt Thăng" mà ông không giải thích...

Tất nhiên với thể hiện điều khác, tượng đài ông ngự ở ngoài trời là thật với từ thời bất tiết, còn những cánh chim đan xen trong mây cùng nốt "thăng" là mô hình biểu tượng của sự sáp nhập Hòa bình với bầu trời vĩnh hằng của nơi ông ngồi chấp tay tạ ơn tất cả...

Pho tượng sẽ được thể hiện chất liệu đồng nguyên chất đặt chính sân khu di tích đền tưởng niệm ông ở xã Liên Minh, Vụ Bản, Nam Định.

Với tác giả Trịnh Yên, người thể hiện nhiều pho tượng thờ thần, phật và danh nhân, ông chủ trọng kết nối tâm linh với nhân vật được ông thể hiện để chia sẻ nguyện vọng của nhân vật với tinh thể điều khắc mà họ muốn "để đời". Đa số nhân vật rất khiêm tốn và muốn mình là hiện thân của bình dị, khiêm nhường như ta đã thấy ở bản thuyết minh này.

"Hiệu ứng Văn Cao" lúc 15h ngày 22/Quý Mão tức 21/2/2023 tại Ban thờ gỗ Văn Cao 108 Yết Kiêu, HN

Chiều ngày mùng 1 tháng 2 âm lịch năm Quý Mão 2023. Giờ Mùi. Mẫu Thượng Thiên giáng tại mộ chí Văn Cao ở nghĩa trang Mai Dịch và phong Thần cho ông 6 chữ: "CÔNG BAO TIẾP KHẨN CA THÂN". Kể từ nay Danh Thần của Văn Cao đều được ghi như vậy.

Văn Cao có nhân nhũ và pho tượng của ông đứng đưa ra hội đồng nghệ thuật này mà xét nữa. Ai muốn làm tượng ông đều nên nghĩ đến công quả nhân tài mà đáp nghĩa theo tinh thần vị nhân sinh và tất nhiên nên hỏi ý kiến người âm thì tránh đáng tiếc về sau...

Phác thảo tượng Văn Cao của họa sĩ Trịnh Yên.

Phạm Duy viếng mộ Văn Cao.

như Huân chương Hồ Chí Minh, Huân chương Độc lập hạng Nhất, hạng Ba, Huân chương Chiến thắng hạng Nhất và đặc biệt Giải thưởng Hồ Chí Minh dành cho Văn học Nghệ thuật đợt đầu tiên 1996 cho 5 nhạc sĩ, trong đó Văn Cao với các ca khúc: Tiến quân ca (1945), Chiến sĩ Việt Nam (1945), Làng tôi (1947), Tiến về Hà Nội (1948), Ca ngợi Hồ Chủ tịch (1950) và Trường ca Sông Lô (1947).

Ở giai đoạn thế hệ thứ ba, từ 1995 đến 2020 chuyển sang thế kỷ XXI, không chỉ riêng Việt Nam mà toàn thế giới chuyển sang tổng lực phát triển nền kinh tế, giáo dục, khoa học và văn hóa, đều thúc đẩy thông qua truyền thông để cạnh tranh, để hội nhập, các bước chuyển động xã hội đều có tốc độ chóng mặt về khoa học công nghệ. Từ đây, chúng ta, thế hệ thứ ba có thể khẳng định Văn Cao là bậc nghệ sĩ thiên tài.

Tượng đài nghệ thuật thế kỷ XX

Tổng hợp đánh giá tài năng của Văn Cao, có thể thấy, ông được nhiều người xem là hình mẫu thiên tài trong lịch sử văn nghệ Việt Nam hiện đại. Với tài năng nghệ thuật đa dạng ở các lĩnh vực văn chương - âm nhạc - hội họa, Văn Cao đã sớm đạt thành tựu đột khởi cả về chất và lượng.

Sau khi Văn Cao đã về

thế giới bên kia (10/7/1995), nhiều nhà lý luận phê bình coi ông là một hiện tượng hiếm có trong lịch sử phát triển của văn hóa Việt Nam nửa giữa và cuối thế kỷ XX - ở nơi "dòng chảy" sáng tạo cá nhân của một con người có sự "hợp lưu" xuyên suốt của ba nhánh nhạc - họa - thơ của ông có cứng, có mềm, có âm, có dương mà nhà phân tích chỉ nói vào bản thể là Hùng ca và Tình ca.

Nhận định về số lượng tác phẩm của Văn Cao, nhiều người thường nhắc đến ông như một nghệ sĩ đa tài, thích "lãng du" qua những "địa hạt" âm sắc Mới của những loại hình nghệ thuật sáng tác Mới - khác nhau.

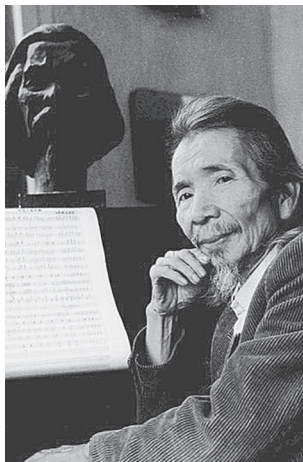
Dù ông không gấn bó liên tục quá lâu với một địa hạt nào đó nhưng đối với những "miền" mà ông đã bước qua thì Văn Cao đều lưu dấu ấn sáng tạo mang tính khai phá - mở lối dành cho những người đi

sau ông có đất phát triển. Như nhạc sĩ Phạm Duy sinh thời đã nhiều lần xác nhận, sự nghiệp sáng tác của mình chịu ảnh hưởng lớn từ những khai mở (về chuyên môn) và khích lệ (về tinh thần) từ Văn Cao, với tư cách tôn trọng suốt đời mà ông coi Văn Cao là một người bạn văn nghệ tri kỷ của mình.

Với Trịnh Công Sơn cũng vậy, duy nhất những hình ảnh chụp Văn Cao hay Trịnh Công Sơn khi giao tiếp thân thiện với mọi người, chúng ta chưa thấy Văn Cao hay Trịnh Công Sơn ôm ai thăm thiết bao giờ, nhưng ở hai con người này đã gặp nhau không chỉ tay bắt mặt mừng mà họ đã ôm ghì nhau như các "thiên thần lâu ngày xa cách". Điều này không chỉ chứng minh ở họ cùng chung tín hiệu "tâm thượng, trí kết, khẩu phục lẫn nhau", mà còn có tín hiệu "Tâm thức truyền tin, tín, nghĩa, tình" có tri kỷ âm nhạc, hội

họa và thi ca "đã trùng tần số tâm đắc đồng linh".

Cho đến nay, UNESCO đã vinh danh 6 vị hiển tài của Việt Nam. Đó là Chủ tịch Hồ Chí Minh được tôn vinh là Anh hùng Giải phóng Dân tộc, Danh nhân Văn hóa kiệt xuất của Việt Nam; Nguyễn Trãi là Danh nhân Văn hóa, nhà quân sự lỗi lạc, nhà chính trị thiên tài; tiếp đó là Nguyễn Du, Chu Văn An, Hồ Xuân Hương và Nguyễn Đình Chiểu. Trước đó, từ khi chưa có UNESCO vinh danh thì nhân dân cũng, đã, và vẫn gọi nhiều người tài là Danh nhân Văn hóa, như Danh nhân Văn hóa Nguyễn Trãi, Danh nhân Văn hóa Nguyễn Du, cho đến Cao Bá Quát, Nguyễn Siêu, Chu Văn An, Hồ Xuân Hương, Nguyễn Đình Chiểu... Sau 100 năm nhìn lại lịch sử, chúng ta nhận ra Văn Cao xứng đáng được gọi là Danh nhân Văn hóa, một tượng đài nghệ thuật hiếm có của thế kỷ XX.●

Hội thảo về thân thế sự nghiệp Văn Cao và Lễ kỷ niệm 100 năm ngày sinh Văn Cao

Ngày 15/11/2023, Liên hiệp các Hội UNESCO Việt Nam và Hội Mỹ thuật Việt Nam long trọng tổ chức Lễ kỷ niệm 100 năm ngày sinh Danh nhân Văn hóa Văn Cao (15/11/1923 – 15/11/2023) và Hội thảo về thân thế sự nghiệp của Văn Cao. Theo ông Trần Văn Mạnh, Phó Chủ tịch kiêm Tổng Thư kí Liên hiệp các Hội UNESCO Việt Nam, buổi lễ cùng với lễ hội âm nhạc mang tên "Đàn chim Việt" do Hội Nhạc sĩ Việt Nam đăng cai tổ chức đã diễn ra tại Hà Nội ngày 20/8 (Kỷ niệm 78 năm Cách mạng Tháng Tám thành công), cùng chương trình ca nhạc "Bến Xuân" do Nhà hát Nghệ thuật đương đại Việt Nam phối hợp với một số đơn vị tổ chức tại Hà Nội, Hải Phòng, và các đêm nhạc, hội thảo tương tự đang cùng nhau thể hiện tri ân với Văn Cao, như những nén hương thơm tưởng nhớ đến ông.

Khúc “Tiến quân ca” còn vang mãi

◉ **THÁI QUÂN** (tổng hợp)

Văn Cao và sáng tác bất hủ của ông đã lưu dấu trong lòng mỗi người dân niềm tin tưởng vào cuộc sống hòa bình, tự do và hạnh phúc. Dù ở bất cứ nơi đâu, mỗi khi giai điệu thiêng liêng của bản “Tiến quân ca” vang lên là mỗi lần chúng ta có dịp lắng lòng, nhớ lại những trang sử hào hùng đã đi qua của dân tộc.

Hàng triệu người hòa nhịp lời ca

Quốc ca Việt Nam là bài “Tiến quân ca” được nhạc sĩ Văn Cao sáng tác, với những giai điệu thiêng liêng, hào hùng. Bài hát ra đời gắn với những kỷ ức Việt Nam thời kỳ tiến khởi nghĩa Cách mạng Tháng Tám cùng những kỷ niệm khó quên của cá nhân Văn Cao.

Theo lời kể của nhạc sĩ, đó là vào những ngày mùa đông năm 1944, khi cuộc đấu tranh cách mạng của dân tộc đang sục sôi khí thế. Văn Cao gặp Vũ Quý, là một cán bộ Việt Minh, cũng là một người vẫn theo dõi những hoạt động nghệ thuật của Văn Cao. Ông Vũ Quý đề nghị Văn Cao thoát ly hoạt động cách mạng và giao nhiệm vụ đầu tiên cho Văn Cao là sáng tác một bài hát cho quân đội cách mạng.

Văn Cao lúc ấy, chưa biết đến chiến khu, chỉ biết

Lễ Thượng cờ tại Quảng trường Ba Đình.

những con đường Phố Ga, đường Hàng Bông, đường Bờ Hồ (Hà Nội) theo thói quen đi và cũng chưa gặp các chiến sĩ quân đội cách mạng trong khóa quân chính đầu tiên và không biết họ hát như thế nào... tác giả “đang nghĩ cách viết một bài hát thật giản dị cho họ có thể hát được...”

Ông đã trăn trở, tìm kiếm những âm thanh, hình ảnh

trong buổi chiều đi dọc các con phố Hà Nội và ông đã viết được những nét nhạc đầu tiên của bài Tiến quân ca. Ông đã chỉnh sửa và hoàn thiện bài hát nhiều ngày sau đó tại căn gác số 45 Nguyễn Thượng Hiền, Hà Nội trong những ngày đông ảm đạm, đói, rét, khổ cực, để rồi những lời ca dần thành hình: “Đoàn quân Việt Nam đi, chung lòng cứu quốc,

bước chân rộn vang trên đường gập ghềnh xa...”

“...Nhịp điệu ngân dài của bài hát mở đầu cho một tiếng cống vang vọng”. Nhạc sĩ Văn Cao nhớ lại, khi bài hát viết xong, ông Vũ Quý đã rất hài lòng: “Da mặt anh đen sạm. Đôi mắt và nụ cười của anh lấp lánh”. Sau đó, lần đầu tiên “Tiến quân ca” được in trên trang văn nghệ của báo Độc Lập vào tháng 11/1944

bằng bản in đá do chính ông Vũ Quý giao cho Văn Cao viết. Văn Cao đã trực tiếp xuống nhà in viết tay bài “Tiến quân ca”, trực tiếp in 1.000 tờ báo có bài “Tiến quân ca”.

Nguyễn Đình Thi khi nghe bài hát này đã xúc động và đề nghị mỗi người viết một bài hát nữa về mặt trận Việt Minh. Sau đó Nguyễn Đình Thi viết được bài “Diệt phát xít”, Văn Cao viết thêm bài “Chiến sĩ

Việt Nam”, cả hai bài hát này đều phổ biến rộng rãi trong công chúng.

Có lẽ lúc đó, Văn Cao không ngờ rằng chỉ một thời gian ngắn sau, lần đầu tiên vào ngày 17/8/1945, khi diễn ra cuộc mít-tinh ở Hà Nội, bài hát “Tiến quân ca” được hàng ngàn người hòa nhịp cất cao tiếng hát trước Quảng trường Nhà hát Lớn.

Văn Cao đã kể lại những kỷ niệm của buổi hôm đó: “Bài Tiến quân ca đã nổ như một trái bom. Nước mắt tôi trào ra. Chung quanh tôi, hàng ngàn giọng hát cất vang lên theo những đoạn sôi nổi. Ở những cánh tay áo mọi người, những băng cờ đỏ sao vàng đã thay những băng vàng của chính phủ Trần Trọng Kim. Trong một lúc, những tờ bướm in Tiến quân ca được phát cho từng người trong hàng ngũ các công chức dự mít-tinh...”.

Bài hát đi cùng năm tháng

Cách mạng Tháng Tám thành công, nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa được thành lập. Vào năm 1946, Quốc hội khóa I đã chính thức quyết định chọn “Tiến quân ca” làm Quốc ca của Việt Nam. Trong bản Hiến pháp đầu tiên của nước Việt Nam năm 1946, tại Điều 3, ghi rõ: Quốc ca là bài “Tiến quân ca”.

Bài “Tiến Quân ca” được nhận định không chỉ là một bản nhạc hay so với nhiều bài quốc ca của các nước khác mà nó còn có đầy đủ giá trị tiêu biểu, vì nó đã gắn bó tình cảm với nhiều thế hệ nối tiếp nhau trải qua nhiều chặng đường gian nan và vinh quang của lịch sử dân tộc Việt Nam. Nhiều năm trôi qua, bài hát trở thành hành khúc, đồng hành cùng nhân dân trong suốt những chặng đường đấu tranh gian khổ và bảo vệ độc lập dân tộc, xây dựng tổ quốc.

Về “Tiến quân ca”, Văn Cao nói rằng, tên bài hát và lời ca là một sự tiếp tục từ những hành khúc trước đó. Như trong “Thăng Long hành khúc ca” với câu: “Cùng tiến bước về phương Thăng Long thành cao đứng” và bài hát “Đống Đa”: “Tiến quân hành khúc ca, thét vang rừng núi xa”...

Và ông đã rút lại những ca từ trong bài hát đó thành “Tiến quân ca”.

Phần ca từ của bài Quốc ca ở thời điểm mới ra đời có nhiều khác biệt so với sau này với câu đầu là “Đoàn quân Việt Minh đi” và câu thứ sáu của bài hát là “Thề phanhtây uống máu quân thù” thể hiện sự căm phẫn, đau đớn của Văn Cao trước sự tàn bạo của thực dân Pháp và trước nạn đói đang xảy ra.

Về sau, để phù hợp với bối cảnh, những câu hát trên được nhiều người góp ý và tác giả đã sửa. Đặc biệt, câu kết “Tiến lên! Cùng thét lên! Chí trai là nơi đây ước nguyện!” được Văn Cao sửa thành “Tiến lên! Cùng tiến lên! Núi sông Việt Nam ta vững bền”. Nhưng đến khi xuất bản thành Quốc ca, ai đó đã sửa thành “... Nước non Việt Nam ta vững bền”. Việc này không đúng với ý định của Văn Cao, bởi theo ông: “Với một ca khúc đòi hỏi trang nghiêm, chữ nước non hát lên bị yếu. Chữ núi sông hát khoẻ và hùng tráng.”

Quốc ca thuộc về người dân Việt Nam

Ngay khi sáng tác xong và cho đến sau này, nhạc sĩ Văn Cao vẫn luôn cho rằng, bài hát “Tiến quân ca” thuộc về nhân dân và dân tộc. Chỉ có người dân mới là người gìn giữ, bảo vệ bài hát này. Cho nên, nguyện vọng của Văn Cao lúc sinh thời là trao lại toàn bộ bài hát “Tiến quân

ca” cho người dân Việt Nam.

Sau này, Văn Cao chia sẻ khi sáng tác ông không nghĩ ca khúc được chọn làm Quốc ca. Ông chỉ làm một bài ca cách mạng, một bài ca yêu nước như nhiều bài ca khác từng sáng tác. Còn “Tiến quân ca” được chọn làm Quốc ca là do giá trị của bài hát. Ca khúc gặp đúng thời điểm, sau này được Bác Hồ và Quốc hội lựa chọn làm Quốc ca.

Cần nói thêm rằng từ khi “Tiến quân ca” ra đời, bản thân nhạc sĩ Văn Cao và gia đình chưa nhận bất cứ một đồng nào tiền bản quyền của

tác phẩm này. Trước khi Văn Cao mất, ông thường bảo với các con rằng: “Các con đừng bao giờ lấy tiền bản quyền ca khúc “Tiến quân ca” và sau này, đến lúc nào đó, thay mặt bố, bàn giao ca khúc này cho Nhà nước và nhân dân”.

Thế theo tâm nguyện của cố nhạc sĩ cùng toàn thể gia đình, đến năm 2016, mong muốn hiến tặng bài “Tiến quân ca” cho nhân dân và đất nước của Văn Cao đã được thực hiện. Cùng với đó, các cơ quan liên quan cũng làm thủ tục, hồ sơ để nghị truy tặng Huân chương Hồ Chí Minh

○ **Ngay khi sáng tác xong cho đến sau này, nhạc sĩ Văn Cao vẫn luôn cho rằng, bài hát “Tiến quân ca” thuộc về nhân dân và dân tộc. Chỉ có người dân mới là người gìn giữ, bảo vệ bài hát này. Cho nên, nguyện vọng của Văn Cao lúc sinh thời là trao lại toàn bộ bài hát “Tiến quân ca” cho người dân Việt Nam.**

của Chủ tịch nước đối với cố nhạc sĩ Văn Cao và Bằng khen của Thủ tướng Chính phủ đối với bà Nghiêm Thúy Băng, phu nhân của ông.

Trong bản hiến tặng của gia đình, do họa sĩ Văn Thao công bố có nội dung: “Tôi là Nghiêm Thúy Băng, 85 tuổi, cùng với năm người con đề đồng ký tặng bản “Tiến quân ca” gồm cả nhạc và lời cho nhân dân và Tổ quốc Việt Nam. Bài “Tiến quân ca” ra đời tháng 10/1944, khi tác giả mới 21 tuổi. In trên trang Văn nghệ báo Độc Lập số đầu tiên, ca khúc đã là bài hát của nhân dân và Tổ quốc Việt Nam. Trải qua nhiều thăng trầm của lịch sử, bài hát đã đồng hành cùng dân tộc Việt Nam trong chiến tranh lẫn trong hòa bình. Gia đình chúng tôi bằng văn bản này trân trọng hiến tặng cả phần nhạc và phần lời. Trân trọng đề nghị Quốc hội và Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch theo thẩm quyền tiếp nhận bài “Tiến quân ca” và thông báo tới nhân dân”.

ÂM NHẠC VĂN CAO

dưới góc nhìn hậu thế

◉ BẮC HIỆP

Nhân kỷ niệm 100 năm ngày sinh của Văn Cao, giới văn học nghệ thuật lại mở các cuộc bàn luận về người nghệ sĩ đa tài này. Âm nhạc của Văn Cao, như nhiều người công nhận, đậm chất thơ và họa, giàu chất trữ tình, cho tới nay vẫn còn để lại nhiều giá trị văn hóa cho hậu thế chiêm nghiệm.

Thổi hồn Việt vào hành khúc phương Tây

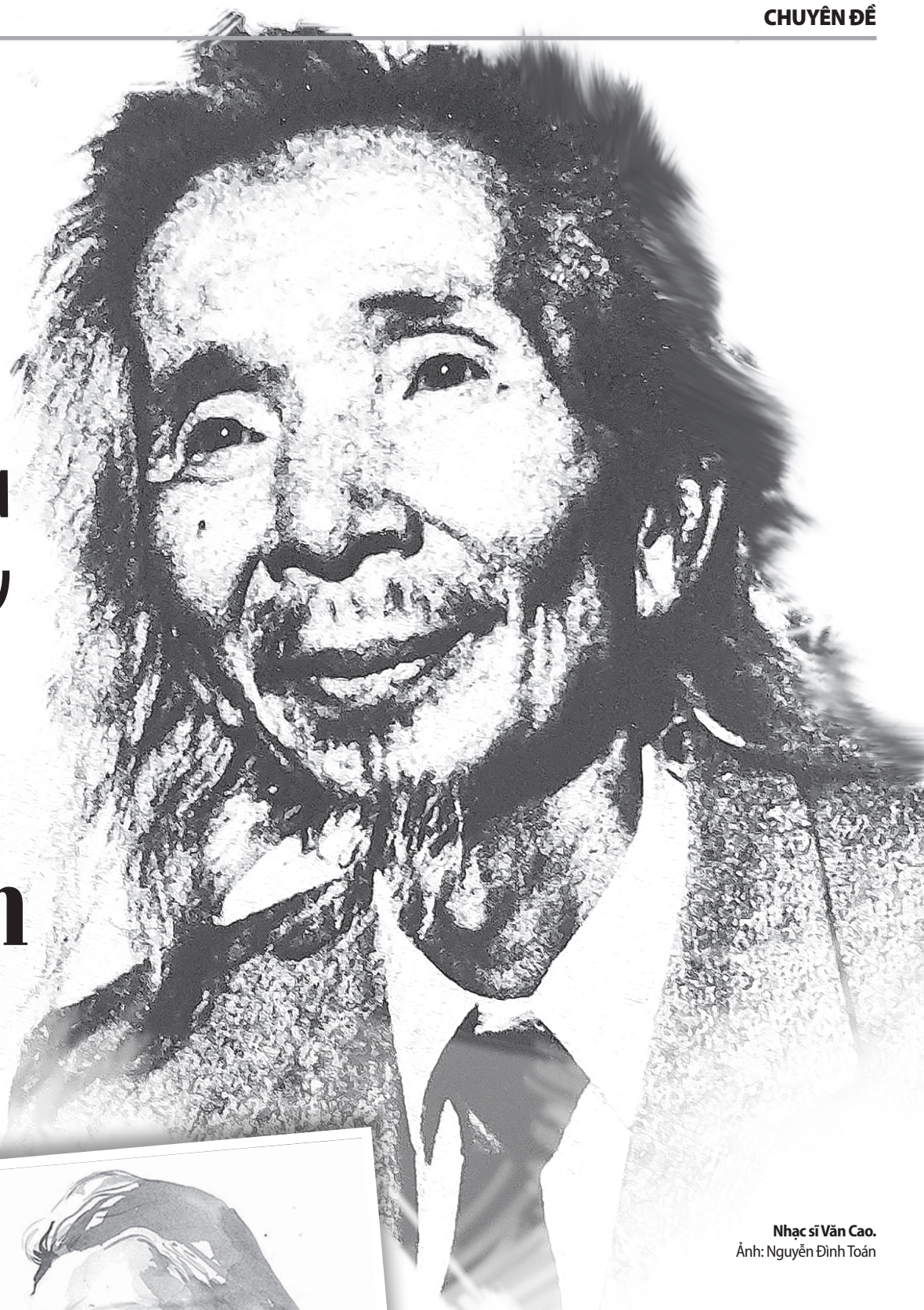
"Văn Cao đã rời xa dương thế 28 năm nhưng hình như trong tâm trí cả dân tộc Việt Nam, ông vẫn bên ta hằng ngày", đó là chia sẻ của nhạc sĩ Nguyễn Thụy Kha trong một buổi tọa đàm khoa học về Văn Cao đầu tháng 11/2023 vừa qua.

Sinh ra vào những năm đầu thế kỷ 20, Văn Cao thuộc thế hệ thanh niên ưu tú, được tiếp thu những tinh hoa văn hoá hai thế giới Đông - Tây. Những tác phẩm của ông đã

mang lại cho giới mộ điệu một lối cảm thụ nghệ thuật mới. Đặc biệt, các ca khúc của Văn Cao luôn được quảng đại quần chúng đón nhận, từ tình khúc cho tới trường ca.

Sự nghiệp sáng tác của Văn Cao gắn liền với những giai đoạn phát triển của đời sống văn học, nghệ thuật Việt Nam từ thời kỳ thuộc địa, cho tới thời kỳ cách mạng và kéo dài sang giai đoạn đổi mới, mà đỉnh cao nhất là thập niên 1940 - 1950.

Văn Cao bước vào con đường nghệ thuật khá sớm,

Nhạc sĩ Văn Cao.
Ảnh: Nguyễn Đình Toán

Tranh vẽ Văn Cao
của họa sĩ Đỗ
Hoàng Tường.

ông có những giây phút thăng hoa nhất.

Nhà lý luận, phê bình âm nhạc Nguyễn Thị Minh Châu nhận định phần nhạc của Văn Cao cho thấy sự kết hợp hai truyền thống Tây và ta. Từng có nhận xét: "nhạc Văn Cao khá Tây!". Ông không hề mượn một làn điệu dân ca nào nhưng những

tiếp nhận từ phương Tây đã được chắt lại theo thẩm âm Việt, đan kết hoặc xen kẽ với những nét đặc trưng của chất liệu Việt để chuyển tải một tâm hồn thuần Việt.

Điều này được thể hiện rõ nhất khi ở tuổi 16, trong mùa thu thương nhớ tiểu thuyết gia Vũ Trọng Phụng, Văn Cao đã viết "Buồn tàn thu" (1939) có hơi hướng làn điệu ca trù. Ca khúc được nhiều thế hệ người yêu nhạc cảm nhận một sự kết nối với truyền thống rõ rệt. Từ mùa thu năm xưa, người nhạc sĩ sinh năm 1923 tiếp tục thăng hoa với những "Cung đàn xưa", "Thu cô liêu".

Văn Cao góp phần không nhỏ cho sự định hình thể loại trường ca trong âm nhạc, với "Trường ca Sông Lô" là một trong những đỉnh cao của thể loại này. Trên thực

tế, tư duy trường ca đã được Văn Cao gửi gắm trong các sáng tác thời kỳ đầu như “Thiên thai” (1941), “Trương Chi” (1942), “Đàn chim Việt” (1948)... Đây cũng là một đặc điểm trong tư duy sáng tạo của Văn Cao mà trong những bài hát thông thường không thể hiện hết được.

Nhà phê bình âm nhạc Nguyễn Thị Minh Châu cho rằng về cấu trúc, Văn Cao có sự chuyển biến dần từ những thử nghiệm đầu tiên phát triển tự do theo bản năng đến ý thức về cấu trúc khúc triết kiểu Tây, rồi không dừng ở khuôn khổ bài bản theo lý thuyết phương Tây mà luôn hướng tới tính linh hoạt trong lối phát triển chiều ngang đặc thù của nhạc cổ truyền Việt Nam.

Được ưu ái trong tình khúc, cấu trúc linh hoạt còn lan sang cả hành khúc, đây cũng là một trong những yếu tố “Việt hóa” thể loại hành khúc phương Tây.

Sự kết hợp hai truyền thống “Tây” và “ta” còn được thấy rõ hơn khi đi sâu vào những yếu tố chính trong ngôn ngữ âm nhạc của Văn Cao: Điệu tính và điệu thức, âm vực và cung quãng, nhịp điệu và tiết tấu, đường nét gia điệu và thủ pháp phát triển tuyến nhạc.

“Nhiều ca khúc của Văn Cao đã trở thành bài ca đi cùng năm tháng bởi giá trị lịch sử và giá trị nghệ thuật. Âm nhạc của ông đã và sẽ còn truyền cảm hứng, năng lượng cho các thế hệ khác nhau”, bà Nguyễn Thị Minh Châu chia sẻ.

Phức cảm lưu lạc trong âm nhạc Văn Cao

Nhiều năm nghiên cứu nền tân nhạc Việt, nhà nghiên cứu Nguyễn Trương Quý cho rằng những lời ca cho thấy phức cảm lưu lạc và hội tụ trong âm nhạc Văn Cao.

Theo nhà nghiên cứu Trương Quý, cảm thức lưu lạc có lẽ không chỉ riêng Văn Cao, mà những thanh niên theo đuổi nghiệp văn chương nghệ thuật giai đoạn sau năm 1940 đều đối diện, như các bài thơ chủ đề tha hương của Nguyễn Bính hoặc rõ hơn là các truyện ngắn và tiểu thuyết của Nam Cao.

“Đây cũng có thể gọi là thể hệ cách mạng, bởi lẽ ở lứa tuổi hai mươi, họ là lực lượng đã tham gia vào các nhóm phái hay lực lượng chính trị mang tư tưởng dân tộc chủ nghĩa khác nhau trong cao trào giải phóng dân tộc 1945”, nhà nghiên cứu cho biết.

Trước khi được cách mạng giác ngộ, Văn Cao vẫn là một nghệ sĩ lang thang, mang nét tương đồng các nghệ sĩ đường phố đang tìm kiếm cơ hội sáng tạo ở các đô thành lớn trên thế giới.

“Tân nhạc với tư cách một loại hình nghệ thuật mới, vào thời kỳ này vẫn chiếm vai trò khá khiêm tốn trong khung cảnh văn hóa đại chúng, vì thế những ca khúc của Văn Cao dễ hiểu giống như những thể nghiệm của tuổi trẻ hơn là một hình thức chuyên môn nhà nghề”, nhà nghiên cứu Nguyễn Trương Quý nhận xét.

Phức cảm lưu lạc còn tiếp tục trong giai đoạn cách mạng và kháng chiến của Văn Cao. Các bài hát tựa như những nhật ký kháng chiến, ghi lại hành trình đã được dự báo từ bản hành khúc “bước chân dồn vang trên đường gập ghềnh xa” (“Tiến quân ca”, 1944), cho tới “rừng chiều nhớ cánh đồng chiều xưa” (“Làng tôi”, 1947) đến “Rời rời sang xóm khác, nhớ lúc ai nhìn theo” (“Ngày mùa”, 1948).

Hành trình phiêu bạt của Văn Cao và dân tộc chỉ chấm dứt khi nhạc sĩ cùng đoàn quân “tiến về Hà Nội” như khung cảnh: “Chúng ta đem vinh quang sức dân tộc trở về, cả cuộc đời tươi vui về đây” (“Tiến về Hà Nội”, 1949).

Trách nhiệm của nghệ sĩ với thời cuộc

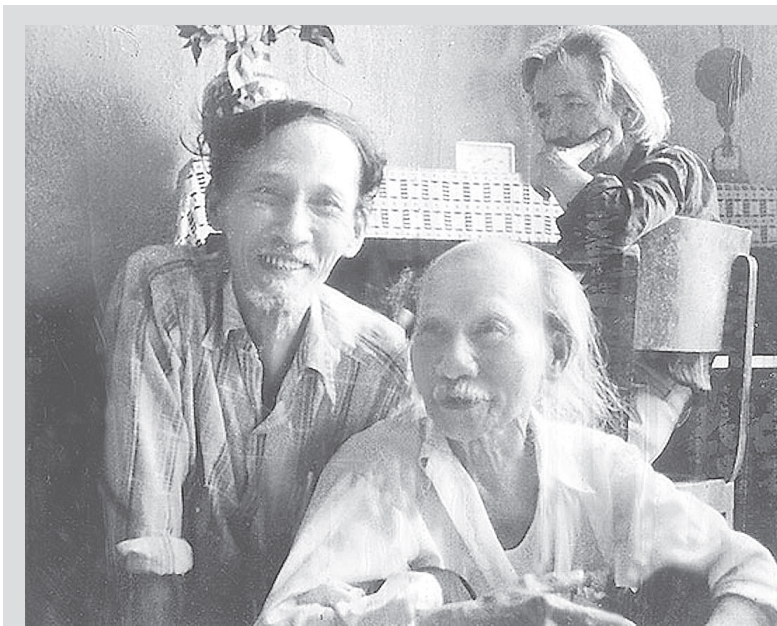
Bàn luận về di sản của Văn Cao, PGS.TS Đỗ Hồng Quân, Chủ tịch Liên hiệp các Hội Văn học Nghệ thuật Việt Nam, khẳng định rằng với những tác phẩm bất hủ được trình diễn, những ý kiến, đánh giá của các văn nghệ sĩ, nhà nghiên cứu về sự nghiệp, con người Văn Cao, cũng chính là câu chuyện, là vấn đề mà xã hội đang quan tâm trong cuộc sống hôm nay. Đó là ý thức trách

nhiệm, tình yêu, nỗ lực đóng góp của văn nghệ sĩ đối với đất nước, dân tộc.

Theo PGS.TS Đỗ Hồng Quân, giới văn nghệ sĩ hiện nay vẫn đứng trước nhiều câu hỏi về trách nhiệm sáng tạo, xây dựng những tác phẩm lớn; về tình cảm, sự gắn bó với nhân dân, đất nước; về cả những băn khoăn khi đầu đó chúng ta thấy có sự xao nhãng đối

với những chủ đề lớn của dân tộc, đất nước, xa rời với thực tế đời sống, ẩn mình vào cái “tôi” ích kỷ, thậm chí có những quan điểm, phát ngôn đi ngược lại quyền lợi chính đáng của đất nước, nhân dân, gây ảnh hưởng đến mối đoàn kết dân tộc; hay sự thiếu tích cực trong việc đấu tranh phản biện của văn nghệ sĩ đối với xã hội...

“Trần trọng những gì

Họa sĩ Bùi Xuân Phái, nhà văn Nguyễn Tuân và nhạc sĩ Văn Cao.

Nhạc sĩ Văn Cao và nhạc sĩ Trịnh Công Sơn.

“

Di sản ca khúc của nhạc sĩ Văn Cao không đồ sộ về số lượng mà rất đặc sắc và đa sắc: Lãng mạn và bi tráng, mượt mà và gân guốc, giản đơn và hoành tráng, khái quát và cụ thể, cổ thi và hiện đại, thoát tục siêu thực và cũng lại rất thực, rất đời. Sự độc đáo, hấp dẫn ở ông có lẽ bắt nguồn từ biệt tài sáng tạo nghệ thuật mang tính “liên minh”: Nhạc đầy chất thơ, thơ giàu tính nhạc, và trong cả hai đều bắt gặp tư duy hội họa. Cũng như với thơ và họa, nhạc của ông không thiếu những khai mở khám phá.

Nhà lý luận, phê bình âm nhạc Nguyễn Thị Minh Châu

Văn Cao và nhiều văn nghệ sĩ tiêu biểu khác đã làm, chúng ta có thể nhận ra, vững tin hơn vào những bài học của lịch sử cho hiện tại”, ông Đỗ Hồng Quân chỉ ra.

Trước khi cách mạng giành được chính quyền năm 1945, thì từ năm 1943, với “Đề cương về văn hóa Việt Nam”, nhiều văn nghệ sĩ đã đáp lại tiếng gọi của cách mạng bằng tình yêu nhiệt thành với Tổ quốc. Từ đó, họ lạc quan, tin tưởng và cất lên tiếng nói tranh đấu, tiếng nói dự báo về thành công của cách mạng, kháng chiến.

Nhìn lại con đường của Văn Cao trong dòng chảy tân nhạc trước năm 1945, ông hướng giai điệu các bài hát của mình gần với âm nhạc dân tộc, màu sắc ngũ cung (khác với bảy âm trường - thứ (major - minor) của phương Tây), lấy chất liệu từ chèo, quan họ, xẩm, ca trù... để sáng tác những ca khúc đầu đời như: Thiên Thai (1941), “Suối mơ” (1942)... Cho đến năm 1946, Văn Cao viết cho 9 năm kháng chiến gian khổ và hào hùng của dân tộc. Cả sau này nữa, ông viết về Chủ tịch Hồ Chí Minh, viết cho công nhân, công an, hải quân, không quân...

Đến mùa xuân năm 1975, khi miền Nam được giải phóng, đất nước được thống nhất, Văn Cao muốn kết thúc hành trình của bản thân với dòng chảy lịch sử của đất nước bằng ca khúc “Mùa xuân đầu tiên”. Sử dụng một nhịp điệu 3/4 (gần như valse) nhịp nhàng, thánh thót, Văn Cao như muốn nhắn nhủ rằng sau mọi thăng trầm, biến cố của cuộc đời, âm nhạc đã về tới đích của chính mình.

“Nhìn vào đó, và cả một chặng thời gian nhưng chục năm mà Văn Cao chịu những khó khăn, thiệt thòi, chúng ta, đặc biệt là các văn nghệ sĩ trẻ, càng nhận ra bài học sâu sắc của lòng yêu nước, sự sáng tạo không ngừng, luôn gieo niềm tin yêu vào tác phẩm và chuyển tải điều đó đến quần chúng”, PGS.TS Đỗ Hồng Quân, Chủ tịch Liên hiệp các Hội Văn học Nghệ thuật Việt Nam cho biết. ●

Cung thăng cung trầm trong

◉ MAI SƠN

Trong hồi ức của người con trai cả Văn Thao, nhạc sĩ Văn Cao hiện lên là người cha tài hoa, vĩ đại. Dầu vậy, trong đời sống thường ngày, người nhạc sĩ lỗi lạc của dân tộc sống rất mực giản dị, thực tế, luôn luôn dành sự thương quý cho những người xung quanh.

Yêu loài hoa Xuân

Giữa những ngày tháng kỷ niệm 100 năm ngày sinh của nhạc sĩ Văn Cao, ký ức về ông dường như sống động hơn nơi người con trai cả, họa sĩ Văn Thao. Theo nhận định của họa sĩ Văn Thao sau những tháng năm dài sống cùng người cha tài hoa, nhạc sĩ Văn Cao là một người đặc biệt yêu thích hoa. Có lẽ cũng bởi ông còn là họa sĩ, phải chăng vì thế Văn Cao có phần yêu các sắc màu rực rỡ của hoa mà tạo hóa ban tặng thế gian này hơn những con người bình thường chăng?

Cứ mỗi dịp Tết đến xuân về, khắp phố phường Hà Nội lại tràn ngập sắc hoa. Hoa trong quầy, hoa trong quán, hoa bán vỉa hè, hoa gánh trên vai, len lỏi vào khắp ngõ ngách của đường phố. Khắp các cửa ô đều trở thành những chợ hoa với hàng trăm loại hoa đua sắc mà không thể kể hết được. Hoa là một nhu cầu, một yếu tố tinh thần không thể thiếu của người Hà Nội trong những ngày Tết. Chơi hoa, chơi cây cảnh là một thú chơi tao nhã và tinh tế từ xa xưa của người Tràng An ngàn năm văn hiến.

Trong nhà Văn Cao luôn có một lọ hoa đặt trên nóc đàn piano tùy theo mùa của các loài hoa. Mùa xuân có hoa lay ơn, mùa hè có hoa sen, mùa thu có hoa cúc... Song thứ hoa ông thích nhất có lẽ

◉ **Trong nhiều tác phẩm của mình, Văn Cao đều nhắc đến tên loài hoa xuân. Như trong bài “Thiên thai” ông viết “Thiên thai chốn đây hoa xuân chưa gặp bướm trần gian, có một mùa đào dòng ngày tháng chưa tàn qua một lần”. Hay trong hành khúc “Tiến về Hà Nội”, ta lại thấy hình ảnh “Năm cửa ô đón mừng đoàn quân tiến về, như đài hoa xuống cánh nở năm cánh đào, chảy dòng sương sớm long lanh”.**

là hoa đào, thứ hoa chỉ nở một năm một lần vào đúng những ngày Tết cổ truyền của dân tộc. Trong nhiều tác phẩm của mình, Văn Cao đều nhắc đến tên loài hoa xuân. Như trong bài “Thiên thai” ông viết “Thiên thai chốn đây hoa xuân chưa gặp bướm trần gian, có một mùa đào dòng ngày tháng chưa tàn qua một lần”. Hay trong hành khúc “Tiến về Hà Nội”, ta lại thấy hình ảnh “Năm cửa ô đón mừng đoàn quân tiến về, như đài hoa xuống cánh nở năm cánh đào, chảy dòng sương sớm long lanh”.

Chính vì thế, cứ đến Tết, dù bận mấy, Văn Cao đều đi chợ hoa truyền thống tại phố Hàng Lược, đắm mình trong rừng hoa khoe sắc giữa lòng phố cổ Hà Nội để quên đi những ngày tháng vất vả lo miếng cơm manh áo. Len lỏi trong dòng người, dòng đời là hình ảnh một nhạc sĩ già thân hình gầy guộc, chống

batoong với đôi mắt sáng, kiên trì chọn mua một cành đào ưng ý nhất.

Họa sĩ Văn Thao còn nhớ như in mùa xuân cuối cùng của cha ông, cái Tết năm Ất Mùi (1995). Mùa xuân năm đó rét hơn mọi năm. Sức khỏe của Văn Cao đã yếu nhiều nhưng nghe tin cô con gái ở Ba Lan về ăn Tết với gia đình, ông vui lắm. Đã lâu lắm rồi gia đình chưa có một cái Tết đông đủ con cháu. Sáng 27 Tết, ông được biếu một cành đào bích to, nụ hoa nhiều nhưng lá trông không được tươi. Nhìn cành đào, Văn Cao có vẻ không ưng lắm.

Một lúc sau ông bảo con trai đeo lên chợ hoa Hàng Lược. Ông thích chơi đào phai. Với ông đào phai đẹp hơn đào bích vì nó có dáng tự nhiên không bị uốn nắn, lộc lá nhiều, sắc hoa phớt hồng khép nép e lệ như một thiếu nữ bước vào tuổi dậy thì. Gần trưa mới thấy ông về, trên tay ông là một cành đào bích có thể rất đẹp.

Họa sĩ Văn Thao hơi ngạc nhiên hỏi cha: “Sao năm nay bố lại mua đào bích? Đã có một cành đào bích rồi mà”.

Ông nở nụ cười bảo: “Năm nay rét, đào phai kém lắm. Bố phải tìm mãi mới

chọn được cành đào này. Năm nay em Hương nó về, chơi đào bích cho không khí gia đình vui tươi hơn”. Buổi chiều hôm đó cô con gái của nhạc sĩ Văn Cao về. Nhìn thấy hai cành đào, cô reo lên: “Đẹp

mùa Xuân cuối

Những hình ảnh đời thường của Văn Cao. Ảnh gia đình cung cấp.

quá. Bố mua những hai cành cơ à? Con mới về còn mãi đi trả quà cho mọi người nên chưa đi sắm Tết được”.

Nhạc sĩ Văn Cao cười: “Bố mua có một cành thôi còn một cành người ta biếu, bố cho con một cành đấy, thích cành nào thì con đem về chơi Tết. Lâu lắm rồi con mới về ăn Tết với gia đình, có cành đào trong nhà thì mới ra không khí ngày Tết”. Người con gái sướng quá, chị cứ tần ngần định chọn cành đào thế mà nhạc sĩ Văn Cao đã mua nhưng rồi lại lấy cành đào được biếu vì hiểu rằng cha mình thích đào thế.

Bữa cơm chiều 30 Tết

Nhiều năm sống gần gũi Văn Cao, người con trai cả hiểu rõ thú chơi đào của ông. Theo Văn Cao, đào đẹp đầu tiên là ở cái dáng, cái thế của cây, của cành, sau mới là hoa và lá. Muốn hoa đẹp, phải chọn những cành nhiều nụ, nụ to và mập thì hoa mới đẹp, chơi được lâu.

Có những năm, Văn Cao chọn được cành đào hoa nở đẹp qua tận rằm tháng giêng.

Cành đào ông mua về năm đó quả là rất đẹp, nụ to và nhiều, xen với lá xanh tươi mơn mớn, trên cành mới nở dăm bảy bông hoa to và đỏ thắm. Văn Cao ngắm cành đào và tỏ vẻ ưng ý lắm. Ông bảo: “Cành đào này nụ nhiều có thể chơi được qua rằm...”.

Ở nhà Văn Cao có một cái lọ sành to, cao khoảng 2 gang tay chuyên để cắm đào. Lúc cần các con trai giúp đỡ nước vào và bẻ cho ông. Văn Cao lấy cành đào ra, cẩn thận châm lửa đốt cháy một đoạn gốc. Đặt cái lọ vào một góc phòng khách đối diện cửa ra vào, ông thận trọng cắm cành đào và chèn gốc cẩn thận rồi xoay cho thế của cây đào đúng vị trí đắc địa nhất. Ông sợ nhất những cành đào nở tung tóe, chưa hết Tết hoa đã úa tàn.

Đối với ông nếu năm nào đúng giao thừa sang ngày mừng Một Tết mà đào nở ra đều khắp các cành thì năm đó sẽ gặp nhiều may mắn. Bữa cơm chiều 30 Tết đối với dân tộc ta rất thiêng liêng. Nó là bữa cơm hội tụ toàn gia đình, cả năm mới có một lần để

tưởng nhớ đến tổ tiên, dòng họ. Nhưng ở gia đình Văn Cao, ông thường mời thêm một số người bạn, họ là những người không có gia đình hoặc vì điều kiện phải sống xa nhà...

Văn Cao bảo với các con: “Bố mời các chú ấy đến ăn Tết với gia đình ta cho vui. Không khí ấm cúng, có đông đủ con cháu trong nhà sẽ làm vơi đi nỗi nhớ nhà, nhớ quê, bớt đi nỗi cô đơn trong những ngày Tết. Bố cũng vui hơn vì có bạn uống rượu”. Các con ông cũng hiểu lòng cha.

Cành đào cuối cùng

Nhưng vào cái Tết cuối cùng năm 1995, các con không thấy Văn Cao mời bạn. Cả gia đình ông quây quần bên mấy mâm cỗ, con cháu ríu rít thay nhau chúc sức khỏe ông. Văn Cao vui lắm, có lẽ nhiều năm rồi ông mới lại có được một cái Tết vui vẻ và đầm ấm như thế. Ông ngồi nhắm rượu với mấy miếng pho mát được cô con gái mang từ Ba Lan về. Đôi mắt ông sáng lên, hài lòng nhìn lũ cháu cười nói,

“

Tao mà ốm là mẹ mày bắt đi bệnh viện ngay, ở nhà bà ấy không hầu được... Con người ta có số đấy.

ăn uống thoải mái, vô tư...

Đêm 30 Tết canh đào của ông nở bung ra hàng chục bông hoa đỏ thắm. Con cháu đã nhà nào về nhà nấy còn lại mình ông lặng lẽ ngồi nhâm nhi ly rượu, ngắm hoa đào nở, chờ đón giao thừa. Sáng mừng Một Tết, mãi gần trưa hai vợ chồng họa sĩ Văn Thao mới lên nhà chúc Tết cha mẹ. Vừa bước vào nhà, họa sĩ Văn Thao đã ngẩn người nhìn cành đào. Mới tối qua, cành đào nở đẹp như tranh vẽ, vậy mà sáng nay hoa đã héo rũ.

Văn Cao lặng đi, đôi mắt thoáng một chút thất thần nhìn con, ông bảo: “Chốc nữa con mang cây đào ra ngoài sân, đêm nay có hơi sương nó tươi lại thì may”. Lát sau người con gái đến, vừa bước vào cô đã khoe: “Bố biết không cây đào bố cho con hôm nay nở đẹp lắm, ai cũng khen”. Cha tôi cười nhẹ: “Đào mà nở đẹp vào sáng mồng Một thì năm nay số con sẽ gặp nhiều may mắn trong công việc làm ăn”.

Những ngày Tết vui vẻ rồi cũng qua đi, những người con của Văn Cao lại trở về với cuộc sống thường nhật. Tuy nhiên, người con cả Văn Thao vẫn ấy nấy về cành đào héo vào đúng ngày mồng Một Tết của cha. Sau Tết không lâu, lên thăm

cha, thấy ông vẫn khỏe, họa sĩ Văn Thao cảm thấy yên tâm. Hai cha con ngồi tâm sự, nhạc sĩ Văn Cao bảo: “Hôm vừa rồi bác Trúc Lâm đến chơi, xem tử vi cho bố. Bác bảo năm nay bố có cái hạn ốm đau, bác dặn bố đừng vào viện”...

Rồi Văn Cao cười: “Tao mà ốm là mẹ mày bắt đi bệnh viện ngay, ở nhà bà ấy không hầu được... Con người ta có số đấy”. Mùa xuân năm ấy Văn Cao vẫn sống vui vẻ và khỏe mạnh. Ông vẫn đi đây đó thăm thú bạn bè. Người con trai cả cũng quên đi mọi chuyện.

Nào ngờ cuối tháng 6 năm 1995, Văn Cao phải vào Bệnh viện Hữu nghị Việt Xô vì bệnh cũ tái phát. Hai tuần sau vào ngày 10/7/1995, người nhạc sĩ tài hoa của dân tộc ra đi, để lại cho gia đình ông một khoảng trống không thể bù đắp. Cho đến bây giờ cứ mỗi khi Tết đến xuân về, những người con của Văn Cao lại mang một cành đào đến mộ thấp nhang mời ông về ăn Tết với gia đình, con cháu.

Nhạc sĩ Văn Cao đã ra đi, bỏ cõi trần gian để về với chốn thiên thai - cái cõi Đào Nguyên ấy luôn “Có một mùa đào dòng ngày tháng chưa tàn qua một lần”... Phải chăng, thiên thai là cõi mơ của Văn Cao. ●

Một Văn Cao “lãng du”

◉ NGỌC PHẠM

Ngoài một Văn Cao nhạc sĩ, Văn Cao thi sĩ, người ta còn nhớ một Văn Cao họa sĩ. Thật khiếm khuyết nếu chỉ nhắc nhiều tới âm nhạc Văn Cao khi mà trong lĩnh vực hội họa, Văn Cao có một chỗ đứng riêng biệt trong lịch sử mỹ thuật đương đại Việt Nam.

Chất nhạc, chất thơ trong tranh Văn Cao

Văn Cao là một hiện tượng hết sức đặc biệt và hiếm có trong lịch sử văn nghệ Việt Nam hiện đại. Nhận định về sự nghiệp văn nghệ quý giá của Văn Cao, nhiều người ca ngợi ông là nghệ sĩ đa tài, thích “lãng du” qua những “miền” nghệ thuật khác nhau, bao gồm cả âm nhạc, thơ ca và hội họa.

PGS. TS Nguyễn Thế Kỷ, Chủ tịch Hội đồng Lý luận phê bình văn học nghệ thuật Trung ương khẳng định, dù không gắn bó liên tục và dài lâu với một loại hình nào, nhưng ở cả ba dòng chảy nghệ thuật, ông đều lưu dấu rất nhiều sáng tạo mang tính khai phá - mở lối cho mình và cho những người đến sau.

Ngay khi mới ở tuổi mới đôi mươi, Văn Cao đã đạt được thành công rực rỡ và có một sự nghiệp rất đáng ghi nhận trong lĩnh vực hội họa. “Thật khiếm khuyết nếu chỉ nhắc riêng tới âm nhạc Văn Cao. Ngay từ nhỏ bước vào văn nghệ, Văn Cao đã tam tấu cả nhạc - thi - họa”, nhà thơ, nhạc sĩ Nguyễn Thụy Kha cho biết.

Dự học không liên tục tại Trường Cao đẳng Mỹ thuật Đông Dương vào năm 19 tuổi, đến khi vừa tròn 20, Văn Cao đã có những bức tranh tạo được tiếng vang lớn như “Cô gái dậy thì”, “Sấm hối”, “Nửa đêm”, “Cây đàn đỏ”, “Người thổi sáo”, “Cô gái và đàn dương cầm”, “Uống rượu vùng cao”...

Trong đó, tác phẩm đặc biệt nhất chính là bức họa đầu tay của Văn Cao - “Cuộc khiêu vũ của những người tự tử” với lối vẽ tranh sơn dầu bằng hình thức và nội dung mới. Tác phẩm này được trưng bày tại Phòng triển lãm Duy nhất tại

Những bức tranh, bìa sách, hình minh họa do Văn Cao sáng tác (Nguồn ảnh: Nhà báo Hữu Việt).

Hà Nội vào năm 1944, đã gây chấn động dư luận một thời, khiến cho giới mỹ thuật trong nước ngạc nhiên về cả về bút pháp lẫn màu sắc được Văn Cao thể hiện.

Tuy nhiên, sau đó, Văn Cao sáng tác hội họa, tranh

“

Với Văn Cao, trong họa luôn đạt dào chất nhạc và chất thơ, mà độc đáo, rõ nét nhất là ở những bức tranh lập thể mà chính ông sáng tác.

Nhà thơ, nhạc sĩ Nguyễn Thụy Kha

sơn dầu có phần ngắt quãng hơn, cứ bằng đi ít nhất 10 năm ông mới sáng tác một vài tác phẩm mới. Ông có “Lớn lên trong kháng chiến” (1951), “Chân dung bà Bằng” (1962), tranh chân dung “Ông Lâm cà phê” (1971), đến khoảng những năm 1980 - 1986, ông vẽ một bức tranh sơn dầu về người Mông.

“Có thể nói, Văn Cao không có phong cách già dặn hoặc phát triển liên tục như các họa sĩ khác vẽ đều từng năm một. Thế nhưng, tranh của Văn Cao trông rất mới và rất trẻ, song luôn giữ được một phong cách xuyên

suốt từ đầu đến cuối. Đó là hội họa thuần túy”, họa sĩ, nhà nghiên cứu Phan Cẩm Thượng bày tỏ cảm nhận riêng về tranh Văn Cao.

Cổ họa sĩ Tạ Tỵ từng nhận định, Văn Cao là người từ rất sớm đã đưa trường phái lập thể vào hội họa Việt Nam. Phong cách lập thể kết hợp với hiện thực, không quá trừu tượng mà vẫn thấy rõ hình thể, trở thành lối vẽ có tính chất khái quát, đi vào những đường viền lớn, đối lập giữa hình và nền được Văn Cao thực hành ngay trong những sáng tác hội họa giai đoạn thập niên 50.

trong dòng chảy hội họa

Những bức tranh, bìa sách, hình minh họa do Văn Cao sáng tác (Nguồn ảnh: Báo Nhân Dân).

“Với Văn Cao, trong họa luôn dạt dào chất nhạc và chất thơ, mà độc đáo, rõ nét nhất là ở những bức tranh lập thể mà chính ông sáng tác”, nhà thơ, nhạc sĩ Nguyễn Thụy Kha khẳng định. Với tài năng phong phú, nhiều chiều kích, tích hợp nhuần nhuyễn giữa tư duy, thẩm mỹ và bút pháp, giữa hiện thực đời sống, sự cảm nhận, tri nhận và nghệ thuật biểu đạt, giữa âm nhạc, thơ văn và hội họa, mỗi một tác phẩm của Văn Cao luôn chứa đựng đa tầng cảm xúc.

Dù bằng những đường nét đen trắng, hay những sắc gam màu nóng, ở các tác phẩm hội họa của Văn Cao, người ta không chỉ thấy được tác phẩm hội họa, mà còn cảm nhận được những nốt nhạc, vần thơ hoà quyện nhuần nhuyễn vào trong từng nét vẽ của người họa sĩ tài hoa này.

Một họa sĩ design thực thụ

Trong những năm tháng của cuộc trường kỳ kháng chiến chống Pháp, cũng như sau khi hoà bình lập lại, Văn Cao vẫn không ngừng sáng tạo. Ông có đến 300 bìa sách, hàng trăm bức ký họa, minh họa và đồ họa trên Báo Văn nghệ, Tạp chí Văn nghệ Quân đội, Báo Độc Lập... Có nhà văn từng khẳng định, mảng sáng tác minh họa cho báo chí của Văn Cao đã gần như khai phá ra khái niệm minh họa nghệ thuật.

“Ở Việt Nam, minh họa chủ yếu phát triển theo kiểu có tính chất nghệ thuật và nghiệp dư, các họa sĩ vẽ theo phong cách của mình sau khi đọc sơ sài nội dung cần minh họa. Trong khi đó, ông Bùi Xuân Phái và ông Văn Cao lại đọc rất nhiều. Họ là những người được đọc các tác phẩm văn học đó đầu tiên trước khi

lên báo. Việc đọc những tác phẩm văn học đó cũng làm cho kiến thức, tâm hồn họ trở nên phong phú, giúp họ trở thành những nghệ sĩ thực sự, chứ không chỉ đơn thuần là sáng tác”, họa sĩ, nhà nghiên cứu Phan Cẩm Thượng nhấn mạnh.

Về thiết kế đồ họa, Văn Cao đóng một vai trò vô cùng quan trọng khi ông có đến hàng nghìn minh họa báo chí được thiết kế và vẽ hoàn toàn bằng tay. “Văn Cao là “một họa sĩ design thực thụ”. Tôi lấy làm tiếc rằng ông không phát triển và đi theo lĩnh vực hội họa, nếu

không, ông cũng sẽ là một họa sĩ tiên phong”, nhà nghiên cứu Phan Cẩm Thượng chia sẻ. Có thể thấy, Văn Cao không chỉ thiên về vẽ chân dung, mà ông còn vẽ tranh siêu thực, ông hiểu siêu thực đến mức chuyển thể ước lệ siêu thực sang minh họa sách báo.

Nhà nghiên cứu và phê bình mỹ thuật Thái Bá Vân cho rằng, cái nhìn hội họa ở Văn Cao có địa vị dẫn đường, chi phối, mở hướng thẩm mỹ mới cho minh họa và đồ họa ở nước ta. “Có thể nói, Văn Cao

đã lập được một trường phái minh họa và bìa sách... Nếu âm nhạc, thơ ca là một bản thể tươi tốt của Văn Cao, thì hội họa là một tâm thức sâu sắc. Văn Cao có cái nhạy bén về cảm xúc, tinh tường trong quan sát”, nhà nghiên cứu Thái Bá Vân khẳng định.

Với hội họa, Văn Cao đã tự có cho mình chỗ đứng riêng biệt trong lịch sử mỹ thuật đương đại Việt Nam. Theo tiến sĩ mỹ học Thế Hùng: “Ngoài một Văn Cao nhạc sĩ, Văn Cao thi sĩ, chúng ta còn có một Văn Cao họa sĩ. Ở bình diện nào, ông cũng đạt đến đỉnh cao với những sáng tạo và cách tân mới. Không biết bao nhiêu thế kỷ nữa mới có được một nghệ sĩ toàn tài như Văn Cao hiện hữu...” ●

“Nếu âm nhạc, thơ ca là một bản thể tươi tốt của Văn Cao, thì hội họa là một tâm thức sâu sắc. Văn Cao có cái nhạy bén về cảm xúc, tinh tường trong quan sát. Nhà nghiên cứu và phê bình mỹ thuật Thái Bá Vân

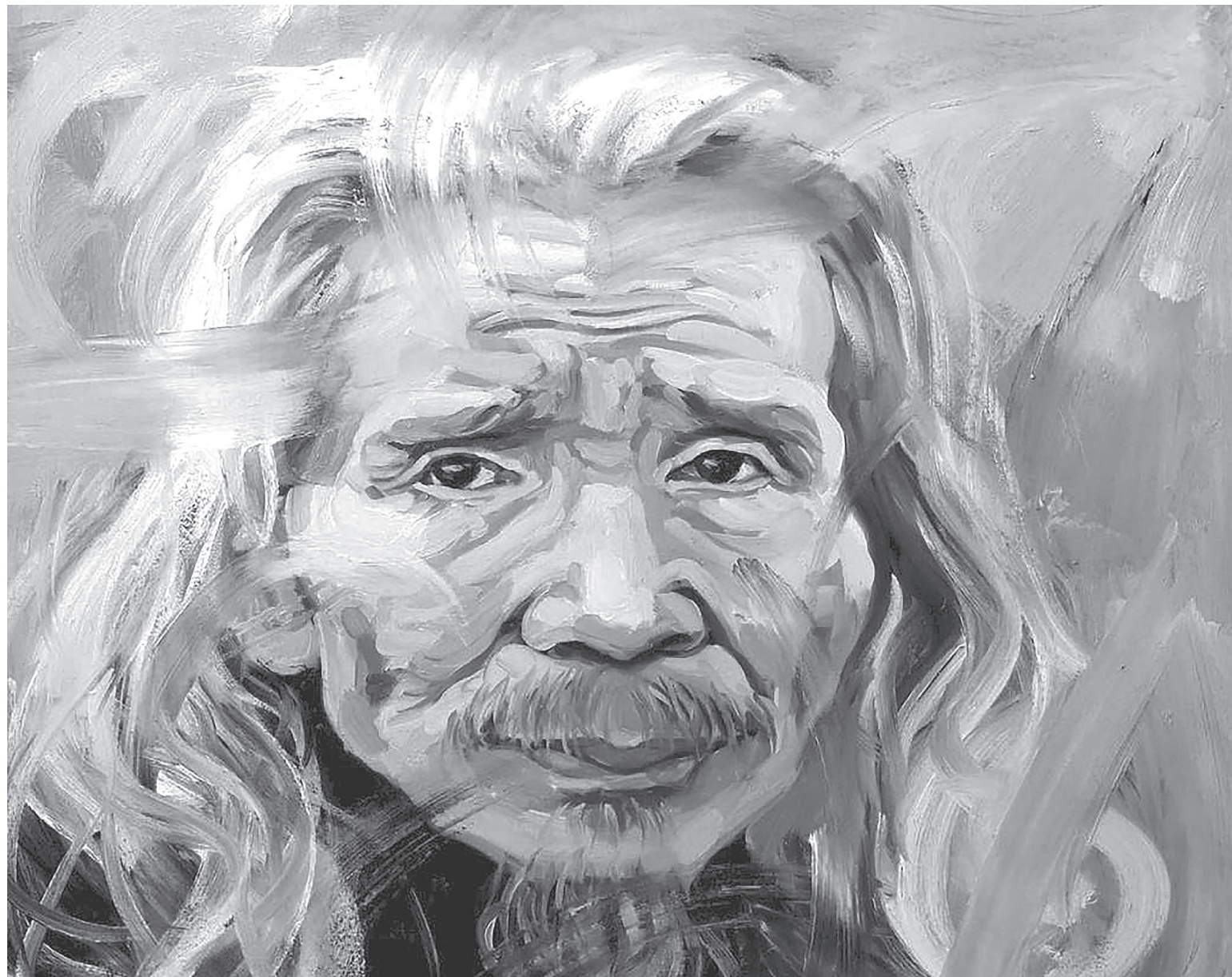
Có nhà phê bình đã nhận định, như một cánh chim xuyên qua bão táp, vượt qua những thành kiến trong thời đại mình, Văn Cao trở thành một nhà tiên phong, mở ra một cánh cửa mới cho thơ hiện đại Việt Nam.

Những trường ca vượt thời gian

Từ nhỏ, nhạc sĩ Văn Cao đã sớm bộc lộ tài năng nghệ thuật. Theo họa sĩ Văn Thao, con trai lớn của ông, Văn Cao đã làm thơ khi chỉ mới 12, 13 tuổi. Văn Cao đến với thơ trước khi đến với nhạc và họa. Thơ ông là cõi riêng thổ lộ những suy tư thẳng thắn về cuộc đời mình, những chiêm nghiệm trước hiện thực ngất ngèo mấy mươi năm của một thế kỷ bão táp. “Hồi còn học ở trường Bonal Hải Phòng, bố tôi đã tham gia làm một tờ báo cùng các bạn trong lớp. Lúc ấy, ông đã tự tay trình bày báo và biên tập thơ của bạn hữu đăng lên”, họa sĩ Văn Thao cho biết.

Trong Hội thảo khoa học với chủ đề Thế giới Nhạc, Họa, Thơ của Văn Cao nhân kỷ niệm 100 năm ngày sinh của ông (15/11/1923-15/11/2023) do Báo Nhân Dân phối hợp với Hội đồng Lý luận phê bình văn học nghệ thuật Trung ương và Hội Nhà văn Việt Nam, Hội Nhạc sĩ Việt Nam, Hội Mỹ thuật Việt Nam tổ chức, PGS. TS Nguyễn Thế Kỷ - Chủ tịch Hội đồng Lý luận phê bình văn học nghệ thuật Trung ương khẳng định, “dù viết không nhiều, nhưng sáng tác của ông thể hiện sự coi trọng tính tư tưởng và chất suy tư trong ngôn ngữ và thi pháp nghệ thuật của người cầm bút. Văn Cao đã nhận ra tính tư tưởng là vấn đề cốt yếu nhất để thơ có thể trường tồn theo thời gian và thực hiện sứ mệnh thiêng liêng”.

Theo PGS.TS Nguyễn Thế Kỷ, Văn Cao đã tạo cho riêng mình một thế giới thơ bằng trí tưởng tượng phong phú và sự sắp đặt ngôn từ một cách tài hoa, đánh thức mọi giác quan của bạn đọc khi tiếp nhận tác

“Cánh chim” thơ mới đi qua bão táp thời đại

◉ MINH LÂM (tổng hợp)

phẩm. Đó là nỗi đau đớn khi chứng kiến những bi kịch chất chồng của cõi nhân sinh, của những kiếp đời nô lệ trong các bài thơ “Chiếc xe xác qua phường Dạ Lạc”, “Ngoại ô mùa đông 1946”, “Linh cảm tiến”, “Ly khách”... Đó còn là sự nhạy cảm, sự trải đời của người nghệ sĩ chân chính khiến Văn Cao lựa chọn và chấp nhận dẫn thân trên hành trình nghệ thuật, dám cất lên tiếng nói của lòng mình trước sự tha hóa, sự băng hoại đạo đức, phẩm giá của con người, cảnh báo sự xuất hiện nguy cơ đe dọa sự phát triển đất nước:

*“Đất nước đang lên da lên thịt/
Đất nước còn đang nhỏ máu
ngày ngày/ Ta muốn gói cuộc
đời gọn gàng như trái vải/ Đã
thấy loài sâu nằm tròn trong
cuống/ Chúng muốn các em
nhỏ mới biết đi phải rụng/ Mòn
mỏi dần sức vỡ đất khai hoang/
Làm rỗng những con người, lùi
dần niềm hi vọng/ Héo dần
mầm sáng tạo, mất phẩm giá
con người/ Chúng nó ở bên
ta, trong ta, lên lút/ Đào rỗng
tùng kho tiền gạo, thuốc men”*
(Những người trên cửa biển).

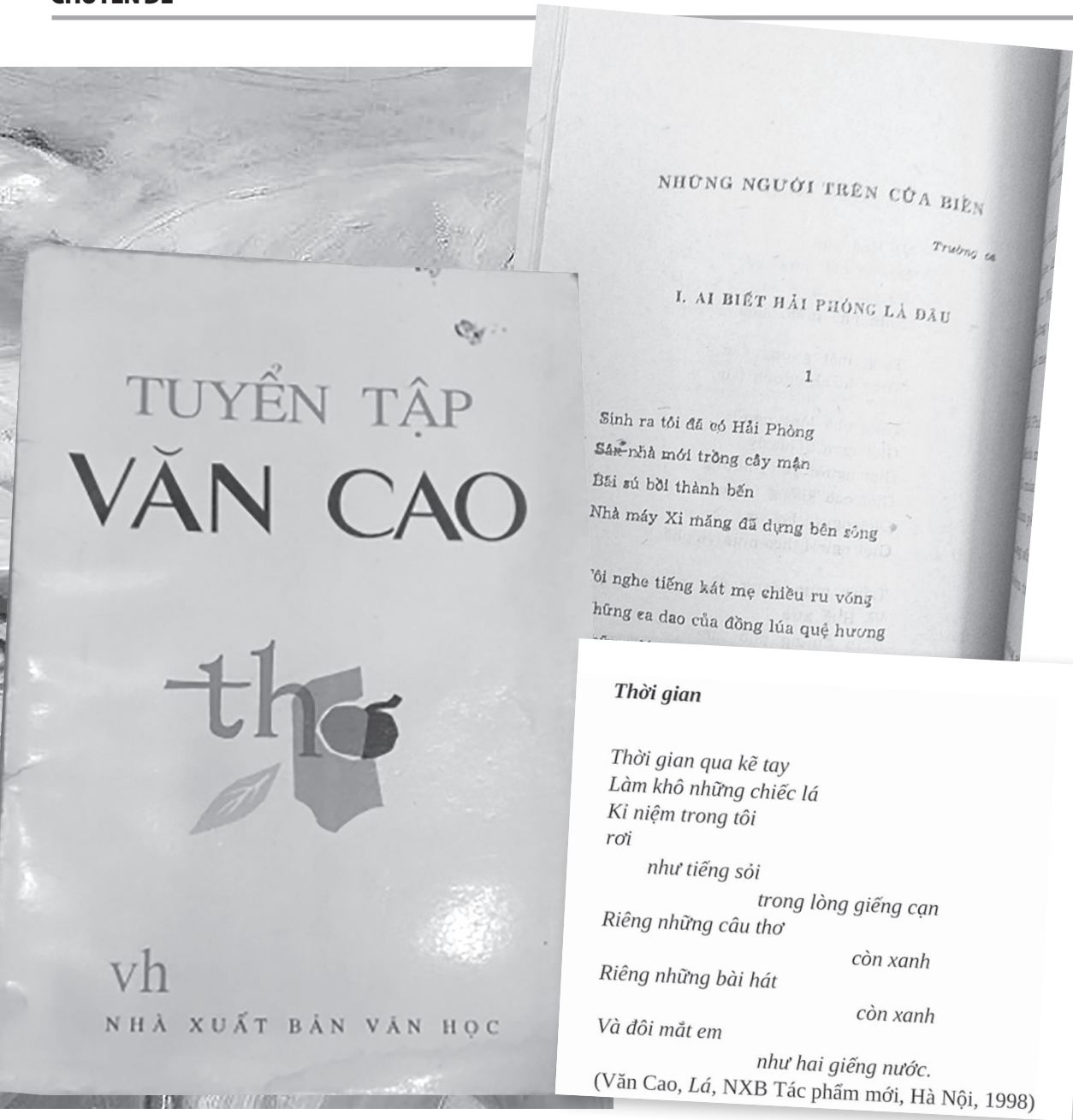
Cổ họa sĩ Tạ Tỵ từng khẳng định, ở Văn Cao, mỗi lời thơ là một hạt ngọc, mỗi

tiếng nhạc là mỗi sợi tơ, mỗi màu sắc là một vùng hào quang diễm lệ. Sự vượt lên của Văn Cao trong một thành phố đục lấm cát bụi, trong tiếng khua rộn ràng của những sợi dây xích sắt khổng lồ, trong tiếng nấc nghẹn ngào không thoát khỏi cổ họng, được coi như một tâm hồn sung mãn. Đối nghịch đã làm cho Văn Cao trở thành con người có phong cách riêng biệt.

Cuối những năm 30, đầu những năm 40 thế kỷ trước, phong trào Thơ mới bắt đầu

cạn dần dòng chảy của nó. Những sáng tác đầu tiên của Văn Cao (bài thơ đầu tiên giữ lại được sáng tác năm 1939) chịu ảnh hưởng của tư duy Thơ mới nhưng lối dùng chữ vẫn còn nặng về Hán Việt, nhạc thơ còn chưa thật nhuần nhuyễn. Nhưng, chỉ khoảng một năm sau, khi ông viết “Một đêm đàn lạnh trên sông Huế” (1940) thì độ điêu luyện, mượt mà đã không kém các bậc đàn anh trong thơ mới trước đó.

Và cũng chỉ mấy năm sau, ông viết “Chiếc xe xác qua phường Dạ Lạc” thì không

“

Lịch sử Việt Nam đã dành cho nhạc sĩ, nghệ sĩ Văn Cao một vị trí vô cùng đặc biệt và độc đáo,.... Độc đáo, vì cả khi không còn trên cõi đời, ông vẫn đồng hành với chúng ta trong mọi niềm vui, nỗi buồn. Nhưng trên hết, ông là một người yêu nước, yêu con người, yêu quê hương, yêu tiếng Việt, yêu tâm hồn Việt và yêu cái đẹp.

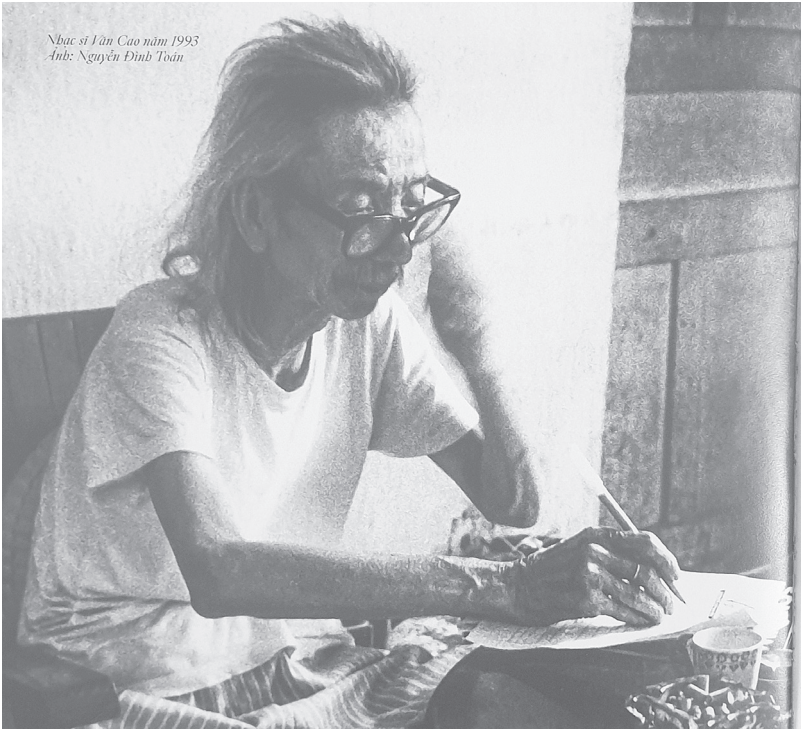
Nhà văn Tạ Duy Anh

thì thấy ấn tượng của âm nhạc và hội họa. Trong họa thì thấy dào dạt chất nhạc và chất thơ, trong nhạc thì cũng thấy thật trào dâng chất thơ trong ca từ, chất hội họa trong đường nét giai điệu. Lời nhạc Văn Cao đặt như thơ, tứ nhạc phong phú, nét nhạc thanh thoát dịu người thường thức đi vào cõi mộng êm đềm, quấn quýt giữa sự giao duyên của thơ và nhạc.

Vẽ, viết, làm nhạc và hoạt động cách mạng, ở mỗi “địa hạt” Văn Cao đều xuất sắc. Các tác phẩm của Văn Cao không chỉ đồ sộ về mặt số lượng, đa dạng về

thể loại mà còn có tầm ảnh hưởng sâu sắc tới nhiều thế hệ, thời đại.

Theo nhà văn Tạ Duy Anh: “Lịch sử Việt Nam đã dành cho nhạc sĩ, nghệ sĩ Văn Cao một vị trí vô cùng đặc biệt và độc đáo. Đặc biệt vì ông không chỉ là nhân vật có sức ảnh hưởng lâu dài về mặt văn hóa, mà còn là một nhân vật luôn có khả năng làm sống lại ký ức hàng triệu người một thời đại bi hùng, đầy biến động của đất nước. Độc đáo, vì cả khi không còn trên cõi đời, ông vẫn đồng hành với chúng ta trong mọi niềm vui, nỗi buồn. Nhưng trên hết, ông là một người yêu nước, yêu con người, yêu quê hương, yêu tiếng Việt, yêu tâm hồn Việt và yêu cái đẹp”. ●

Nhạc sĩ Văn Cao năm 1993
Ảnh: Nguyễn Đình Toán

chỉ điều luyện, mà còn cho thấy cách nhìn, cách miêu tả hiện thực sắc sảo, trực diện trước thảm họa khủng khiếp của dân tộc ta trong nạn đói năm 1945. Đó là thời điểm Văn Cao đã hoàn toàn vượt qua ảnh hưởng của Thơ mới và nghiêng theo chủ nghĩa hiện thực. Nửa cuối thập niên 40 của thế kỷ trước, Văn Cao có vài bài thơ, mà đáng chú ý phải nói đến “Ngoại ô mùa thu” năm 1946. Cuộc sống chiến đấu và lao động mới sau Cách mạng Tháng Tám đã giúp nhào nặn lại ngôn ngữ thơ của Văn Cao và đưa ông lên tuyến đầu với những ước mơ và khát vọng sáng tạo mới cho thơ.

Thời điểm tạo bước ngoặt trong thơ Văn Cao là khi ông viết trường ca “Những người trên cửa biển” năm 1956. Ở trường ca này, Văn Cao lấy Hải Phòng làm một hoán dụ như “Việt Nam thu nhỏ”. Hải Phòng hiện lên trong thác lũ

của chiến tranh và trong mơ ước nhào nặn lại hình hài của mình vươn đến cuộc sống mới. Cũng chính ở đây, bên cạnh những thành công và mơ ước, Văn Cao đã không ngại ngần đề cập đến những hiểm họa khó trừ trong hàng ngũ những người cách mạng: “*Kẻ thù của chúng ta xuất hiện/Những con rồng đất khi đỏ khi xanh/Lẩn trong hàng ngũ/Những con bói cá đậu trên những dây buồm/Đang đo mực nước/Những con bạch tuộc/Bao tay chân cố dìm một con người*”...

Theo năm tháng, bản lĩnh Văn Cao, sự trung thực của ngòi bút, tính dự báo sâu sắc bắt đầu được thể hiện mãnh liệt. Văn Cao đặc biệt nhấn mạnh đến tính tư tưởng của thơ: “Chúng ta đã qua một thời kỳ dài thiên về cảm xúc và một thời kỳ cảm giác, cái thời kỳ thiên về tư tưởng có phải đang bắt đầu không?”.

Nhân vật có sức ảnh hưởng lâu dài về văn hóa

Nhà thơ Lê Thiếu Nhơn từng nói: “Cuộc đời 72 năm của Văn Cao gắn bó trọn vẹn với Việt Nam thế kỷ XX nhiều biến động, để lại cho thế hệ sau không ít câu hỏi không dễ trả lời... Những ngày tháng Văn Cao đã sống, cứ đổ cái bóng gầy hắt hiu và trắc ẩn vào lòng công chúng, mà những bài hát của ông không lý giải được, những bức tranh của ông cũng không lý giải được. Chỉ còn lại thơ, xoa dịu và tỏ bày giùm Văn Cao”.

Tài danh của Văn Cao không nên nhìn ở từng góc cạnh, mà phải nhìn ở sự giao thoa đặc biệt của ba loại hình nghệ thuật ấy. Ông tự tỏ mình vào ba loại hình nghệ thuật, nhưng ở loại hình nào cũng thấy thấp thoáng bóng dáng của hai loại hình kia. Trong thơ

Giải thưởng VinFuture mang lại uy tín lớn cho Việt Nam

◉ TRUNG HOÀNG

Với số lượng đề cử của VinFuture mùa thứ ba nhiều hơn gần gấp ba lần so với mùa giải đầu tiên, Giáo sư Albert P. Pisano, Viện sĩ Viện hàn lâm Kỹ thuật Quốc gia Hoa Kỳ, đồng Chủ tịch Hội đồng Sơ khảo Giải thưởng VinFuture cho rằng, giá trị cốt lõi và sứ mệnh đặc biệt của giải thưởng chính là điều làm nên sức hút đối với VinFuture, theo tờ *Technode Global*.

Ba điều chỉ có ở Giải thưởng VinFuture

- *Thưa GS, được biết mùa giải thứ ba VinFuture đón nhận 1.300 đề cử, gấp ba lần so với mùa giải đầu tiên. Ông đánh giá thế nào về quy mô số lượng đề cử này?*

Giáo sư Pisano: Đầu tiên, tôi không ngạc nhiên khi Giải thưởng VinFuture lại thu hút nhiều đề cử đến vậy. Hãy nhìn vào bản chất của giải thưởng này, đó chính là theo đuổi lĩnh vực khoa học công nghệ nhằm phụng sự nhân loại. VinFuture là một trong số rất ít giải thưởng lớn tôn vinh các cá nhân đứng sau những tiến bộ mang lại tác động tích cực cho con người. Ngoài ra, Giải thưởng VinFuture được tổ chức rất bài bản, chuyên nghiệp nên tôi nghĩ việc thu hút nhiều đề cử như vậy là điều đương nhiên.

- *Theo giáo sư, đâu là yếu tố thu hút các nhà khoa học, nhóm nghiên cứu đến với Giải thưởng VinFuture?*

Giáo sư Pisano: Trước tiên, tôi muốn khẳng định rằng bản thân luôn dành sự tôn trọng cho tất cả giải thưởng lớn khác như Giải Nobel, Giải đột phá (Breakthrough), Tang Prize hay Japan Prize. Đó đều là những giải thưởng xuất sắc, nhưng chỉ gói gọn về mặt kỹ thuật, khoa học và thành tựu khoa học.

Tuy nhiên, có những điều chúng ta chỉ có thể thấy ở Giải thưởng VinFuture. Thứ nhất, VinFuture đề cao tác động tích cực đến nhân loại; thứ hai, nhấn mạnh tầm quan trọng của việc phụ nữ tham gia vào chương trình nghị sự khoa học và công nghệ. Cuối cùng giải thưởng đề cao các quốc gia đang phát triển cũng như vai trò ngày càng tăng của họ với thế giới.

Bên cạnh đó, tôi nghĩ chúng

ta nên chúc mừng các nhà sáng lập và những người đặt nền móng hình thành Giải thưởng VinFuture vì họ đã xác lập được những giá trị và sứ mệnh vô cùng đúng đắn, đồng thời đưa Việt Nam trở thành quốc gia đầu tiên công nhận cùng lúc tất cả những giá trị đó. Đó là điều tuyệt vời cho cả thế giới cũng như đất nước các bạn. Tôi nghĩ thế giới sẽ có cái nhìn khác về Việt Nam qua cách Giải thưởng VinFuture khẳng định rõ sứ mệnh của mình.

VinFuture đã chứng minh được vị thế trên thế giới

- *Là đồng Chủ tịch Hội đồng Sơ khảo, giáo sư đánh giá gì về những đề cử của mùa giải năm nay? Các đề cử tập trung vào lĩnh vực gì?*

Giáo sư Pisano: Tôi cho rằng Giải thưởng VinFuture đang hoạt động rất hiệu quả với sự gia tăng liên tục về chất lượng, số lượng và sự đa dạng của các đề cử.

Tôi có thể tiết lộ một chút, lĩnh vực trọng tâm chính là lĩnh vực công nghệ có khả năng cải thiện chất lượng cuộc sống con người. Trong lĩnh vực sinh học, chúng tôi tiếp nhận rất nhiều đề cử về sức khỏe con người, cũng như nâng cao hiệu quả nông nghiệp nhằm đảm bảo nguồn lương thực cho mọi người. Đối với hạng mục Giải thưởng Chính, chúng tôi đang xem xét nhiều đề cử dành cho các nhóm nhà nghiên cứu đã tạo ra tác động thực sự lâu dài trên phạm vi toàn cầu.

- *Quy mô và mục tiêu của VinFuture có đặt ra thách thức hay khó khăn nào cho Hội đồng Sơ khảo trong quá trình đánh giá và sàng lọc đề cử hay không, thưa Giáo sư?*

Giáo sư Pisano: Một giải thưởng thành công là một giải

thưởng khiến Hội đồng Sơ khảo "luôn chân luôn tay". Và câu nói này đã được chứng minh khi chúng tôi nhận được rất nhiều hồ sơ. Nhưng tôi cho rằng sự vất vả này xứng đáng.

Tiếng lành đồn xa, rất nhiều đề cử đã được gửi về và chất lượng ngày càng đi lên. Điều đó đồng nghĩa việc cân nhắc và lựa chọn cũng trở nên "đau đầu" hơn. Với tư cách đồng chủ tịch Hội đồng Sơ khảo, những khó khăn này chính xác là điều tôi mong muốn, khi VinFuture thành công tới mức chúng tôi phải "vò đầu bứt tai", lo lắng đêm ngày để đưa ra quyết định chính xác nhất.

- *Những người đầu tiên đoạt Giải thưởng chính của VinFuture, Tiến sĩ Katalin Karikó và Giáo sư Drew Weissman đã trở thành Chủ nhân giải thưởng Nobel Y học năm nay. Ông đánh giá thế nào khi VinFuture đã công nhận giá trị và đóng góp toàn cầu của nghiên cứu này, trước cả giải thưởng tầm cỡ như Nobel?*

Giáo sư Pisano: Đầu tiên, việc có chung nhận định (với giải Nobel) cho thấy quy trình lựa chọn đề cử của Giải thưởng VinFuture rõ ràng rất hiệu quả. Thứ hai, điều này chứng tỏ với thế giới về vị thế và tầm nhìn của Giải thưởng VinFuture vì hai nhà khoa

học này đã được VinFuture công nhận trước đó.

Tôi nghĩ những nhà sáng lập Giải thưởng VinFuture nên tự hào về những gì họ đã làm. Họ tạo ra một giải thưởng không chỉ vinh danh nhà khoa học nữ và nhà khoa học đến từ các nước đang phát triển – những nhóm yếu thế mà còn dự đoán trước những nghiên cứu sẽ sớm được quốc tế ghi nhận.

“

Giải thưởng VinFuture chính là nơi tiên phong tìm kiếm những thành công bước đầu.... Đó là sứ mệnh đặc biệt mà chỉ Giải thưởng VinFuture có thể đảm nhận.

Tất cả điều trên là sự khẳng định cho việc Giải thưởng VinFuture thực hiện hiệu quả sứ mệnh của mình cũng như mang lại tín nhiệm lớn cho Việt Nam - một trong những quốc gia đầu tiên tôn vinh

giá trị của những nghiên cứu này ngay từ rất sớm.

Tín tiên phong - Sứ mệnh đặc biệt của VinFuture

- *Giáo sư đã đồng hành với Giải thưởng VinFuture từ những ngày đầu thành lập. Tới hiện tại, nhìn lại hành trình đã qua, ông nhận thấy Giải thưởng VinFuture có điểm khác biệt nào so với những giải thưởng khác?*

Giáo sư Pisano: Tôi sẽ chỉ ra một điểm khác biệt quan trọng, đó là khi các nhà khoa học được đề cử cho Giải thưởng VinFuture, họ thực sự được đánh giá dựa

trên những đóng góp có ích cho nhân loại.

Tôi nhận thấy rằng Giải thưởng VinFuture không mắc phải những điểm hạn chế như một số giải thưởng khác. Chẳng hạn, có giải yêu cầu ứng viên không thể được đề cử nếu chưa từng giành được giải thưởng nào. Điều đó có nghĩa là Giải thưởng VinFuture được tự do tìm kiếm để vinh danh các tài năng xuất chúng, bất kể tài năng đó đến từ đâu trên thế giới, đặc biệt nếu họ là phụ nữ hay công dân của các quốc gia có ít lợi thế hơn các nước phương Tây giàu có.

- *Giải thưởng VinFuture có 4 giá trị cốt lõi: Bình đẳng, Toàn cầu, Bền vững và Tiên phong. Giáo sư có cho rằng Giải thưởng VinFuture đã truyền tải được hết những giá trị cốt lõi này hay không?*

Giáo sư Pisano: Chắc chắn rồi. Tuy nhiên, nếu phải chọn ra một giá trị khiến tôi tâm đắc nhất, đó là sự tiên phong.

Nhắc đến giá trị tiên phong, chúng ta có hiểu rằng các đề cử phải là những người đang làm điều gì đó đi trước thời đại. Song tôi đang đề cập tới một góc nhìn khác: Giải thưởng VinFuture chính là nơi tiên phong tìm kiếm những thành công bước đầu. Nếu làm được điều đó, ngày càng nhiều nhà khoa học sẽ cống hiến cả đời mình nhằm tạo ra những tác động tích cực cho cộng đồng. Đó là sứ mệnh đặc biệt mà chỉ Giải thưởng VinFuture có thể đảm nhận. Tôi rất trân trọng hai nhà sáng lập đã đưa ra tầm nhìn đó.

Xin trân trọng cảm ơn GS! ●

Việc tùy tiện mua bán, sử dụng thuốc kháng sinh góp phần làm gia tăng tình trạng kháng thuốc kháng sinh (nhờn thuốc), khiến việc điều trị bệnh khó hơn, lâu hơn, bệnh có thể diễn tiến nặng hơn hoặc tái phát nhiều lần gây nguy hại cho sức khỏe, tính mạng và làm tăng chi phí điều trị...

Ảnh minh họa.

Là trường hợp nguy kịch khi nhập viện Nhi Trung ương, bé Khánh quê ở Hà Tĩnh đã phải nằm khắp các bệnh viện lớn nhỏ từ tuyến huyện đến tuyến tỉnh. Sau khi được phẫu thuật ở bệnh viện tuyến tỉnh, bé được cho về nhà nhưng chỉ một thời gian ngắn, đã sốt trở lại và được đưa tới Bệnh viện Nhi trung ương, được chẩn đoán sốt, nhiễm trùng trên nền bệnh cũ. Sau khi làm kháng sinh đồ (thử mức độ nhạy cảm của vi khuẩn với thuốc kháng sinh), các bác sĩ bất ngờ khi thấy vi khuẩn mà bé nhiễm phải kháng lại toàn bộ các nhóm kháng sinh.

Theo bác sĩ Phạm Hồng Sơn, Phó trưởng khoa Điều trị tích cực ngoại, Bệnh viện Nhi Trung ương, bé Khánh là một trong những ca bệnh hiếm gặp

Hệ lụy khôn lường của việc tùy tiện dùng kháng sinh

○ HẠ TRÌ

ở bệnh viện này. Sau khi tìm kiếm, các bác sĩ đã lựa chọn được một loại kháng sinh rất hiếm khi được dùng và rất may bé đáp ứng được với thuốc. Tiếc là sau đó, do bệnh nền của bé tiến triển và do hoàn cảnh kinh tế khó khăn, gia đình đã xin cho bé về bệnh viện tỉnh điều trị.

Nhiều khả năng bệnh viện tỉnh không có loại thuốc kháng sinh mà Bệnh viện Nhi Trung ương đã áp dụng hiệu quả cho bệnh nhi này.

Theo một nghiên cứu do Bệnh viện Nhi Trung ương công bố năm 2019, qua sàng lọc các bệnh nhi nhập viện có cấy phân

(làm xét nghiệm nuôi cấy mẫu phân trong môi trường thạch dinh dưỡng nhằm phát hiện vi khuẩn hoặc nấm gây bệnh), có 30% bệnh nhi có vi khuẩn kháng thuốc. Tình trạng kháng thuốc xuất hiện ở mọi lứa tuổi chứ không chỉ ở trẻ em. Tổ chức Y tế thế giới (WHO) đã xếp Việt

Nam vào nhóm các nước có tỉ lệ kháng thuốc kháng sinh cao trên thế giới.

Tại hội nghị khoa học do Hội Hô hấp Việt Nam và Hội Phổi Pháp - Việt tổ chức mới đây, vấn đề kháng thuốc kháng sinh nhận được nhiều ý kiến của các chuyên gia. Theo PGS.TS Nguyễn Thị Xuyên, Chủ tịch Tổng hội Y học Việt Nam, hiện nay, bệnh lý hô hấp ngày càng phức tạp. Đặc biệt, tình trạng vi khuẩn kháng thuốc kháng sinh đang làm cho công tác chẩn đoán và điều trị gặp nhiều khó khăn.

Trong khi nhiều nước vẫn dùng kháng sinh thế hệ 1 hiệu quả thì Việt Nam đã phải dùng tới kháng sinh thế hệ 3 và 4. Nhiều loại vi khuẩn đã kháng thuốc kháng sinh, trong đó tỉ lệ kháng thuốc kháng sinh của vi khuẩn E.coli gây bệnh đường ruột và tiêu chảy tăng 40% trong 10 năm qua.

Từ năm 2013, Bộ Y tế đã phê duyệt Kế hoạch hành động quốc gia về chống kháng thuốc giai đoạn 2013-2020. Chính phủ cũng phê duyệt Chiến lược quốc gia về phòng, chống kháng thuốc giai đoạn 2023-2030, tầm nhìn đến năm 2045. Ông Lương Ngọc Khuê, Cục trưởng Cục Quản lý khám, chữa bệnh, Bộ Y tế, cho rằng, để thực hiện hiệu quả các kế hoạch, chiến lược này, cần sự nỗ lực của ngành Y tế và của cả cộng đồng. ●

Hà Nội: Hơn 160 bệnh viện tham gia mạng lưới khám, chữa bệnh từ xa

Mạng lưới khám, chữa bệnh từ xa ở Hà Nội đã thu hút 4 bệnh viện tuyến trên (Bệnh viện Xanh Pôn, Bệnh viện Tim Hà Nội, Bệnh viện Phụ sản Hà Nội, Bệnh viện Ung bướu Hà Nội), 157 bệnh viện tuyến dưới (13 bệnh viện tuyến thành phố, 15 bệnh viện tuyến huyện, 7 bệnh viện ngoài công lập, 19 trung tâm y tế quận, huyện, thị xã; 103 bệnh viện và các trung tâm y tế ngoài Hà Nội), góp phần nâng cao chất lượng khám, chữa bệnh cho người dân.

Theo đại diện Sở Y tế Hà Nội, mạng lưới khám chữa bệnh từ xa đã đào tạo tạo trực tuyến cập nhật kiến thức về hướng dẫn, chẩn đoán điều trị các bệnh chân tay miệng, Adenovirus, sốt xuất huyết... ngay khi Bộ Y tế ban hành. Các bệnh viện tích cực triển khai văn bản chỉ đạo về đổi mới phong cách, thái độ phục vụ người bệnh; công khai số điện thoại đường dây nóng của bệnh viện, giám

đốc bệnh viện, Sở Y tế tại nơi dễ thấy, dễ tiếp cận, giải quyết kịp thời ý kiến thắc mắc, đảm bảo quyền lợi chính đáng của người bệnh. Nhờ đó, kết quả khảo sát, đánh giá mức độ hài lòng người bệnh cho thấy tỷ lệ hài lòng của người bệnh nội trú là 96,96%, ngoại trú là 95,97%.

Ngoài thành lập mạng lưới khám, chữa bệnh từ xa, Sở Y tế tiếp tục chỉ đạo các đơn vị khám, chữa bệnh trong toàn ngành

Ảnh minh họa.

tập trung đổi mới phong cách, thái độ phục vụ của cán bộ y tế, hướng tới sự hài lòng của người bệnh; nâng cao chất lượng điều trị ngoại trú, nội trú, đặc biệt là điều trị bệnh nhân có thể bảo hiểm y tế.

Trong 9 tháng đầu năm năm 2023, các bệnh viện công lập trực thuộc ngành Y tế Hà Nội đã tiếp

nhận và khám, chữa bệnh cho hơn 6,6 triệu lượt người; nhiều kỹ thuật mũi nhọn, kỹ thuật cao đã được các bệnh viện triển khai thực hiện. Trong số những người đến khám, chữa bệnh tại các cơ sở y tế có gần 4,1 triệu lượt người khám, chữa sử dụng bảo hiểm y tế.

Thời gian qua, Sở Y tế đã bổ sung thêm hai chuyên khoa

đầu ngành về Dược lâm sàng và Giải phẫu bệnh, nâng tổng số chuyên khoa đầu ngành của ngành Y tế lên 30. Các bệnh viện hạng 1, bệnh viện chuyên khoa đầu ngành chịu trách nhiệm hỗ trợ chuyên môn kỹ thuật, đào tạo, chuyển giao kỹ thuật mới, phương pháp điều trị mới cho bệnh viện tuyến dưới, sẵn sàng hỗ trợ nhân lực khi cần...

Sở Y tế Hà Nội định hướng, khuyến khích các chuyên khoa đầu ngành phát triển kỹ thuật mới, kỹ thuật chuyên sâu, mũi nhọn; tăng cường chỉ đạo tuyến, hướng dẫn bệnh viện tuyến dưới triển khai kỹ thuật mới tại bệnh viện. Hiện, kỹ thuật ECMO đã được thực hiện tại Bệnh viện Thanh Nhàn và Bệnh viện Đa khoa Đức Giang.

PN

Hệ thống Giáo dục Vinschool vừa vinh dự nhận hai giải thưởng cho các hạng mục Nhận thức về Sức khỏe Tâm lý và Giáo dục chống Biến đổi Khí hậu tại Lễ Trao giải quốc tế về phát triển bền vững ESG Business Awards, tổ chức ngày 6/11 tại Singapore.

ESG Business Awards là giải thưởng thường niên do tạp chí *Asian Business Review* khởi xướng, nhằm tôn vinh các doanh nghiệp, tổ chức dẫn đầu trong việc thúc đẩy sự thay đổi tích cực cho xã hội và xây dựng một tương lai bền vững tại khu vực Châu Á. Đồng thời, giải thưởng ủng hộ việc phát triển hướng tới các mục tiêu đổi mới và có tác động ý nghĩa trong các lĩnh vực giảm thiểu biến đổi khí hậu, bảo vệ tài nguyên, trách nhiệm xã hội và quản trị đạo đức.

Tại hạng mục Giải thưởng về Sức khỏe và sức khỏe tinh thần (Health and Wellness Award) Vinschool, với dự án "Wellbeing for better learning" (WBL), đã được ESG (Environmental, Social and Governance) Business Awards 2023 trao giải Hệ thống hàng đầu trong lĩnh vực Nhận thức về Sức khỏe Tâm lý. WBL là dự án hỗ trợ sức khỏe tâm lý học đường được khởi động vào năm 2021 bởi Phòng Tâm lý học đường Vinschool với mục tiêu kết nối học sinh, phụ huynh, nhà trường và các nhà tâm lý học nhằm nâng cao nhận thức và tăng cường các hoạt động chăm sóc sức khỏe tâm lý cho học sinh trên toàn hệ thống.

Sau 2 năm triển khai, dự án đã hoàn thành gần 100 khóa đào tạo năng lực cho gần 1.500 giáo viên Vinschool về chăm sóc, hỗ trợ và nâng cao sức khỏe tinh thần cho học sinh; hỗ trợ học sinh triển khai nhiều dự án về sức khỏe tâm lý học đường như chuỗi BeWell (student-led wellbeing workshops), hay diễn đàn tâm lý Talk Psychology....

Diễn đàn tâm lý được tổ chức thường niên đã thu hút sự tham gia trực tiếp của

Vinschool nhận giải thưởng ESG Business Awards về phát triển bền vững

◉ TÙNG LÂM

Sau hơn 9 năm thành lập, Vinschool hiện có 50 cơ sở trường, thu hút gần 48.000 học sinh từ Mầm non đến Trung học Phổ thông trên cả nước. Đặc biệt, Vinschool đã hai lần được Bộ Giáo dục và Đào tạo cấp bằng khen về đổi mới giáo dục, là trường Việt Nam đầu tiên và duy nhất được chứng nhận toàn diện bởi Hội đồng các trường Quốc tế (CIS) và cũng là hệ thống giáo dục đầu tiên tại Việt Nam được nhận 2 giải thưởng danh giá về EdTech (chuyển đổi số trong giáo dục) trong lễ trao giải quốc tế Asian Technology Excellence Awards 2023 vừa qua.

hàng nghìn học sinh và phụ huynh Vinschool, cũng như hàng trăm nghìn lượt xem trực tuyến trên mạng xã hội; các câu lạc bộ Tâm lý học đường được thành lập ở hầu hết các cơ sở của Vinschool đã thu hút sự tham gia của đông đảo học sinh và thực sự trở thành nguồn lan tỏa tri thức và thực hành chăm sóc sức khỏe tâm lý học đường tại Vinschool.

Đặc biệt, để nâng cao khả năng giám sát và trợ giúp sức khỏe tâm lý học đường đối với học sinh, Vinschool đã phát triển Ứng dụng SWB

(Student wellbeing system). Ứng dụng này hiện thu hút gần 65.000 tài khoản đăng ký từ phụ huynh và học sinh trong toàn hệ thống.

Trong khi đó, môn học "Công dân Toàn cầu - Global Citizenship Education" (GCED) đã chiến thắng hạng mục Hệ thống giáo dục hàng đầu Việt Nam về Giáo dục chống Biến đổi Khí hậu (Vietnam Climate Advocacy and Education Award). Là môn học đặc thù chỉ có tại Vinschool, GCED được xây dựng dựa trên 17 mục tiêu Phát triển Bền vững của Liên

Hợp quốc. Môn học giúp học sinh hiểu biết về các vấn đề quan trọng tại Việt Nam và trên toàn thế giới, từ đó phát triển kỹ năng và phẩm chất cần thiết để trở thành thế hệ tiên phong mở lối, kiến tạo tương lai.

GCED được triển khai cho toàn bộ học sinh từ lớp 1 đến lớp 12 trên toàn hệ thống. Một trong những trọng tâm của GCED là giáo dục về phát triển bền vững và bảo vệ môi trường, nhằm đáp ứng mục tiêu giáo dục quan trọng đảm bảo sự phát triển bền vững của thế giới. Suốt quá trình học, học sinh sẽ không chỉ được cung cấp kiến thức về các vấn đề thực tế mà còn được thực hiện các dự án thiết thực để giải quyết các vấn đề liên quan đến môi trường trong cộng đồng.

Từ những hiểu biết về phát triển bền vững, học sinh Vinschool đã tích cực và chủ động chủ trì nhiều dự án môi trường, khí hậu khác ngoài

phạm vi môn học, cũng như tích cực tham gia các cuộc thi uy tín về phát triển bền vững. Nổi bật là dự án drone cứu hộ thiên tai "The Servator" giành giải Nhất bảng THPT cuộc thi Pratt and Whitney Singapore Invention Convention (PWSIC) của Vinser Bùi Khánh Minh. Ngoài ra, các em học sinh Vinschool cũng phát động nhiều cuộc thi trong hệ thống như Z Pitch hay Innovation Challenge để cùng chia sẻ và phát triển các ý tưởng start up, dự án xanh góp phần xây dựng một xã hội phát triển bền vững.

Việc tiếp tục được vinh danh với cú đúp giải thưởng tại ESG Business Awards đã giúp Vinschool một lần nữa ghi thêm dấu ấn là đơn vị tiên phong dẫn dắt xu hướng đổi mới giáo dục tại Việt Nam: Không chỉ chú trọng kiến thức, kĩ năng mà còn tập trung chăm sóc sức khỏe tâm lý và quan tâm đến sự phát triển bền vững toàn cầu. ●

Lonely Planet gợi ý tắm biển, đi tour đảo và cáp treo tại Phú Quốc

○ TUẤN LINH

Trang tư vấn du lịch hàng đầu thế giới Lonely Planet gợi ý 10 bãi biển đẹp nhất Việt Nam mà du khách nên trải nghiệm, trong đó có các bãi biển đẹp như tranh tại Phú Quốc.

Ngày 7/11, Lonely Planet đăng tải bài viết gợi ý 10 bãi biển đẹp nhất Việt Nam mà du khách nên trải nghiệm. Tác giả bài viết đề cập sự đa dạng về nghỉ dưỡng biển tại Việt Nam, cho rằng 3.400 km đường bờ biển của nước ta ẩn giấu rất nhiều bãi biển rực rỡ, phù hợp khi “tìm kiếm một bãi biển cạnh một trung tâm thành phố náo nhiệt, hay một vịnh biển yên tĩnh để tránh đám đông...”.

Những cái tên được Lonely Planet gợi ý là biển An Bàng (Hội An, Quảng Nam), biển Côn Sơn (Côn Đảo, Bà Rịa - Vũng Tàu), biển Nha Trang (Khánh Hòa), biển Mũi Né (Bình Thuận), biển Dốc Lết (Khánh Hòa), biển Hồ Cốc (Bà Rịa - Vũng Tàu), biển Mỹ Khê (Quảng Ngãi), biển Cát Bà (Hải Phòng), biển Mỹ Khê (Đà Nẵng) và các bãi biển ở Phú Quốc.

Nếu với các địa danh khác chỉ chọn một bãi biển đặc trưng vào danh sách, Lonely Planet dường như khó lựa chọn một bãi biển cụ thể tại Phú Quốc.

“Với bãi cát trắng mịn đẹp như tranh và nước biển trong vắt, bãi Sao có lẽ là lựa chọn lý tưởng nhất. Nhưng nếu tìm tòi và khám phá, du khách sẽ tiếp tục tìm thấy thêm những bãi biển vắng vẻ khác cho riêng mình”, Lonely Planet nhận xét.

Đây không phải lần đầu vẻ đẹp của các bãi biển tại Phú Quốc được truyền thông quốc tế ca ngợi và vinh danh,

Phú Quốc đang trở thành một điểm đến hấp dẫn không thể bỏ qua với những du khách yêu ánh nắng. Ảnh: La Festa Phu Quoc.

Cáp treo 3 dây dài nhất thế giới tới đảo Hòn Thơm, Phú Quốc.

đặc biệt là các bãi biển ở khu vực Nam đảo. Bãi Kem từng được vinh danh là một trong 50 bãi biển đẹp nhất hành tinh năm 2018, do Công ty du lịch Flight Network (Canada) bình chọn. Năm 2015, CN Traveler từng bình chọn Bãi Sao vào danh sách 10 bãi biển hoang sơ và yên tĩnh nhất thế giới, bên cạnh những điểm đến tên tuổi trên thế giới như Fiji, Maldives... Cuối năm 2021, tờ *Le Figaro* giới thiệu Bãi Sao là một trong 7 trải nghiệm đáng giá bậc nhất khi đến Việt Nam.

Theo mô tả của Lonely Planet, Phú Quốc được bao bọc bởi những bãi biển cát trắng muốt cùng những vùng đất rộng lớn ẩn mình trong những cánh rừng nhiệt đới rậm rạp. Đảo ngọc đã nhanh chóng “chuyển mình” từ một hòn đảo ngủ quên thành một

điểm đến hấp dẫn không thể bỏ qua với các du khách nước ngoài và những người yêu ánh nắng.

Để trải nghiệm Phú Quốc, trang tư vấn du lịch hàng đầu thế giới gợi ý du khách đi tour du lịch bằng cano để ghé thăm các hòn đảo ngoài khơi ở phía Nam hoặc Bắc đảo Ngọc. Một trong những tour du lịch nổi tiếng nhất tại Phú Quốc là tour “3 đảo”. Với tour này, du khách sẽ được chở tới tham quan những hòn đảo hoang sơ ở phía Nam như hòn Mây Rút Trong, hòn Gầm Ghì, hòn Móng Tay..., đều được xem là những vị trí có thể ngắm san hô đẹp và sạch sẽ hàng đầu Phú Quốc.

Một trải nghiệm khác không thể bỏ qua là đi cáp treo dài 8 km từ trạm An Thới đến đảo Hòn Thơm để ngắm toàn cảnh biển Phú Quốc từ

Bãi Sao của Phú Quốc được ví như một thiên đường nhiệt đới.

trên cao vô cùng đẹp mắt. Du khách có thể chiêm ngưỡng màu nước biển xanh trong như pha lê của nam đảo Phú Quốc liên tục đổi màu theo thời gian, được điểm xuyết thêm bởi sắc màu rực rỡ của hàng trăm tàu bè đánh cá neo đậu trên vịnh.

Trải nghiệm này được Lonely Planet nhận định là có mức giá hợp lý. Chỉ với 600.000 đồng, không chỉ du ngoạn với cáp treo 3 dây dài nhất thế giới, du khách còn được vui chơi thỏa thích với chủ đề “phiêu lưu tại đảo hoang” ở công viên nước Aquatopia hay thử thách gan dạ với những trò mạo hiểm

tại làng Exotica.

Hiện Phú Quốc cũng đang vào mùa đẹp nhất năm, thời tiết khô ráo, ít mưa, nhiệt độ trung bình luôn mát mẻ ở mức 27-28 độ C. Đây cũng là thời gian mà biển Phú Quốc êm nhất trong năm, để lộ làn nước xanh màu ngọc lục bảo trong thấu đáy. Đặc biệt nếu gọi Phú Quốc là đảo ngọc, thì khu vực nam đảo là “giác cắt” xinh đẹp nhất của viên ngọc đó, với thiên nhiên trác tuyệt và đa dạng các khu nghỉ dưỡng, tour các đảo, lặn ngắm san hô, các môn thể thao biển... để chơi 3-4 ngày không hết trải nghiệm. ●

Phra Racha Wang Derm (Thonburi, Bangkok) là minh chứng cho hơn hai thế kỷ bảo tồn và phát triển đúng hướng. Nỗ lực khôi phục và gìn giữ Phra Racha Wang Derm của người dân Thái Lan đã được ghi nhận thông qua Giải thưởng UNESCO Châu Á - Thái Bình Dương về Bảo tồn Di sản Văn hóa năm 2004.

An minh một cách kín đáo trong trụ sở của Hải quân Hoàng gia Thái Lan bên bờ sông Chao Phraya, khu di sản Phra Racha Wang Derm (nghĩa là “cung điện cũ”) được bảo tồn, gìn giữ với một nỗ lực đáng khen ngợi. Kiến trúc ấn tượng nhất của quần thể cung điện là Pháo đài Wichaiprasit, nơi bảo vệ huyết mạch dẫn đến Ayutthaya, cổ đô thâm trầm của Thái Lan cuối thế kỷ 17. Năm 1767, khi Ayutthaya bị chiến tranh tàn phá và không còn hy vọng hồi sinh, Vua Taksin (1782) đã chọn thị trấn đồn trú Thonburi làm thủ đô mới. Theo lệnh của nhà vua, một cung điện khiêm tốn đã được xây dựng vào năm 1768 nhằm tận dụng vị trí chiến lược của pháo đài.

Sau khi vua Taksin bị lật đổ trong một cuộc đảo chính và bị xử tử tại Pháo đài Wichaiprasit năm 1782, cung điện Phra Racha Wang Derm vẫn được chọn làm nơi ở của các đời vua tiếp theo, mãi cho đến đầu thế kỷ 20. Vua Chulalongkorn (Rama V) sau này đã để lại quần thể cung điện cho lực lượng Hải quân Hoàng gia Thái Lan, trở thành Học viện Hải quân. Khoảng nửa thế kỷ sau, hải quân đã chuyển đổi mục đích sử dụng một lần nữa, biến nơi đây thành trụ sở chính.

CUNG ĐIỆN HOÀNG GIA PHRA RACHA WANG DERM:

Viên ngọc di sản ẩn giấu của Thái Lan

◉ PHƯƠNG LY (theo UNESCO)

Chiếm vị trí trung tâm của quần thể cung điện là kiến trúc cuối thời Ayutthaya: Sảnh ngai vàng, dinh thự duy nhất còn sót lại từ thời Vua Taksin, bao gồm hai tòa nhà được nối với nhau theo hình chữ “T”. Sảnh ngai vàng chưa bao giờ bị bỏ hoang trong thời gian tồn tại lâu dài, sàn đá cẩm thạch và cột bê tông đã được nâng cấp gần đây (nhưng việc tu sửa không phải lúc nào cũng được ưu tiên sử dụng chính xác cùng một loại vật liệu). Tuy nhiên, cách bố trí tổng thể của Sảnh ngai vàng cũng như mái nhà theo phong cách Thái Lan với ba đầu hồi được cho là phản ánh quan niệm ban đầu từ thời Thonburi. Đáng chú ý, thiết kế ngoài trời được giữ lại của tòa nhà phía Bắc mang lại sự tương phản với cấu trúc khép kín điển hình của các sảnh ngai vàng khác ở Thái Lan.

Một đầu của tòa nhà phía Bắc là bực cao, nơi Vua Taksin sẽ tổ chức các buổi triều. Ở đầu đối diện là một chiếc chuông mà vị trụ trì của chùa Wat Hong Rattanaram gần đó đã tặng cho Hải quân dưới thời trị vì của Vua Vajiravudh (Rama VI). Truyền thuyết kể rằng Vua Taksin (cha là người gốc

Triều Châu) thường tắm trong hồ thiêng của ngôi chùa này trước khi bắt tay vào các chiến dịch quân sự của mình. Ngày nay, nghi lễ thay đổi chỉ huy và thăng cấp của hải quân được tiến hành tại tòa nhà phía Bắc của Sảnh ngai vàng.

Tòa nhà nằm ngang phía Nam được cho là nơi vua

Taksin tổ chức các buổi tiếp kiến riêng. Ngày nay, hải quân thỉnh thoảng sử dụng không gian này để tiếp đón những vị khách đặc biệt và tổ chức các cuộc họp với sự hiện diện của các mô hình trưng bày tinh xảo của sà lan hoàng gia, mỗi chiếc đều có thiết kế và tên gọi riêng biệt.

Phía Đông của Sảnh ngai vàng là hai gian nhà kiểu Trung Quốc có niên đại từ đầu thời Rattanakosin. Ban đầu là nơi ở dành cho các quý tộc cấp cao, các gian nhà này sau đó có chức năng là nơi lưu trữ thiết bị đào tạo và sách giáo khoa của Học viện Hải quân. Cả hai tòa nhà hiện đang được dành riêng để mô tả cuộc đời Vua Taksin thông qua các bức tranh được đặt hàng đặc biệt và triển lãm chiếu sáng với nhiều đồ tạo tác khác nhau.

Một hiện vật đặc biệt khác là bản sao bản đồ thời

kỳ Thonburi do một điệp viên Miến Điện vẽ, trong đó nêu bật mối quan tâm của nhà vua Thái Lan trong việc xây dựng các bức tường hào phòng thủ để củng cố thủ đô mới của ông.

Ở phía Tây của Sảnh ngai vàng là nơi ở cũ của Vua Pinklao, người sinh ra tại Phra Racha Wang Derm vào năm 1808, ông từng giữ chức chỉ huy Hải quân đầu tiên của quốc gia từ năm 1851 đến năm 1865, được coi là người đặt nền móng cho nền văn minh hiện đại của Hải quân Thái Lan. Tòa

nhà này là một trong những ví dụ về nơi ở của Hoàng gia Thái Lan lấy cảm hứng từ kiến trúc phương Tây.

Ngày nay, ngoài việc trưng bày thông tin về cuộc đời và công việc của Vua Pinklao, tầng trên của dinh thự còn được làm phong phú thêm các mẫu vật quý giá của đồ gốm Bencharong (đồ sứ được thiết kế trang nhã tại Trung Quốc cho thị trường Thái Lan). Tầng trệt được chuyển đổi thành văn phòng cho Quỹ Phục hồi Derm Phra Racha Wang, thành lập vào năm 1995

để gây quỹ và giám sát việc khôi phục các tòa nhà di sản trong khu phức hợp cung điện.

Nỗ lực khôi phục và gìn giữ Phra Racha Wang Derm của người dân Thái Lan đã nhận được Giải thưởng UNESCO Châu Á - Thái Bình Dương năm 2004 về Bảo tồn Di sản Văn hóa, công nhận việc bảo tồn thành công các cấu trúc, tòa nhà và tài sản có giá trị trong hơn hai thập kỷ. Giải thưởng ca ngợi cách mà đơn vị quản lý khu di sản sử dụng các phương pháp

và nghề thủ công truyền thống, đồng thời bảo tồn các yếu tố, cấu trúc quan trọng của nghệ thuật trang trí hoàng gia”.

Trao đổi với báo giới, bà Khunying Nongnui Siridej, người đã khởi xướng dự án khôi phục khu phức hợp gần ba thập kỷ trước và hiện đang giữ chức Phó chủ tịch Tổ chức Phục hồi Phra Racha Wang Derm cho biết: “Việc khôi phục luôn được tiến hành”. Đối với các di sản ven sông ở vùng khí hậu nhiệt đới, các vấn đề như nền móng yếu, điều kiện ẩm ướt

và sự xâm nhập của mối mọt là mối đe dọa thường trực có thể gây ra thiệt hại nghiêm trọng về cấu trúc nếu không được giải quyết. “Nếu không có sự chăm sóc và bảo trì thường xuyên của chuyên gia, những tòa nhà này giờ đây đã trở thành đồng đổ nát”, bà nói. Cuối cùng, bà Khunying Nongnui bày tỏ hy vọng rằng việc bảo tồn các công trình kiến trúc nhiều tầng của Phra Racha Wang Derm sẽ giúp giữ cho lịch sử tồn tại, hữu hình và để lại tiếng vang cho các thế hệ tương lai. ●

Màn đua bè đặc sắc.

Dấu ấn cộng đồng tại lễ hội sông nước Phài Lừa

◉ THANH HÀ

Lễ hội Phài Lừa là lễ hội truyền thống vùng sông nước Bắc Giang, ở xã Hồng Phong, huyện Bình Gia, Lạng Sơn, gắn liền với truyền thuyết liên quan đến tục thờ Thần Rắn, Thần Sông ở địa phương.

Theo truyền thuyết dân gian, Thần Rắn là con nuôi của ông bà đánh cá, đã giúp dân diệt thú rừng trên sông để cuộc sống yên bình. Dân làng nhớ ơn nên lập Đình Ông thờ cha Thần Rắn, Đình Bà thờ mẹ Thần Rắn và lập gian thờ nhỏ thờ Thần Rắn.

Để ghi nhớ công ơn của Thần, cứ 3 năm 1 lần (năm nhuận), vào ngày 4 tháng Tư Âm lịch, thời điểm thần Rắn về thăm cha mẹ, người dân xã Hồng Phong và các xã lân cận nơi con sông Bắc Giang chảy qua lại tung bừng tổ chức lễ hội Phài Lừa. Theo người dân giải thích, “Phài” nghĩa là “chèo”; “Lừa” nghĩa là “bè”. Lễ hội “Phài Lừa” nghĩa là Lễ hội “Chèo bè”. Có thể nói Phài Lừa đã trở thành lễ hội truyền thống, được lưu giữ trong tâm thức cộng đồng từ rất lâu đời với mục đích cầu cho mưa thuận, gió hòa, mùa màng tốt tươi.

Theo đó, ngay từ đầu tháng Ba âm lịch, đại diện các thôn bản, các bô lão của ba

Lễ vật địa phương được dâng cúng trong Lễ hội Phài Lừa.

dòng họ: Nông, Hoàng, Vy là ba dòng họ lâu đời ở xã Hồng Phong, có công xây dựng, quản lý đình và thay phiên nhau đứng ra tổ chức Lễ hội đã họp bàn, thống nhất kinh phí, nhân lực, cơ sở vật chất, lễ vật, trang phục, đạo cụ; lựa chọn con người, phân công nhiệm vụ, tổ chức luyện tập các trò chơi, trò diễn...

Các chương trình của lễ hội diễn ra phong phú. Sau nghi thức tế lễ và rước kiệu Thần Rắn là phần tranh tài của các chàng trai đại diện cho các xã, thôn, bản thi đấu một số môn thể thao truyền thống như: thi chèo bè, thi bơi sải, thi lặn bắt chân vịt, múa sư tử cùng nhiều trò chơi, trò diễn dân gian như đánh chắt,

đánh cù, ô ăn quan...

Thông qua những lần mở hội, các nghi thức, nghi lễ, các trò chơi dân gian được tái hiện; các câu chuyện truyền thuyết, sự tích về các vị thần, về truyền thống văn hóa, phong tục tập quán địa phương lại tiếp tục được khai mở, tạo dấu ấn sâu đậm trong tâm khảm du khách dự hội.

Trước ngày hội, từ già đến trẻ đều chuẩn bị những tà áo chàm xanh đen, nền nã, dung dị của dân tộc Tày, Nùng hay những bộ trang phục được thêu thùa sắc sảo của các cô gái Dao... Lễ hội còn được tô điểm thêm bởi những câu Sli, câu lượn của những đôi nam thanh, nữ tú trong trang phục áo chàm hát đối đáp giao

duyên mượt mà, sâu lắng, góp phần tạo nên không gian văn hóa mang đậm sắc thái dân tộc.

Cùng với các hoạt động văn hóa, ẩm thực là một khía cạnh được coi trọng trong lễ hội với những món ăn đặc trưng được chế biến từ những sản phẩm nông nghiệp bản địa như: lợn quay thơm nức được quay bằng phương pháp thủ công cùng những chén rượu men lá thơm nồng; các món xôi, bánh giầy, bánh ngải, bánh trôi, bánh chay, bánh bồng, bánh chè lam... Ngoài ý nghĩa dâng cúng thần, các món ăn trên còn là sản vật, tặng phẩm đầy tình nghĩa, là văn hóa ẩm thực độc đáo cần bảo tồn và phát huy.

Lễ hội Phài Lừa là lễ hội mang tính nghi lễ nông nghiệp cổ xưa, gắn liền với lễ thức cầu mưa, cầu nước, cầu mùa, một sinh hoạt tín ngưỡng dân gian chứa đựng sắc thái tộc người rất độc đáo, còn giữ được những nét đặc trưng nguyên bản nhất của cư dân bản địa.

Quan trọng hơn, lễ hội Phài Lừa góp phần tạo sự liên kết cộng đồng làng bản, dân tộc; là cơ hội để biểu dương sức mạnh cộng đồng, là dịp để dân làng quy tụ xung quanh vị thần cầu mong an lành, hạnh phúc.

Những ngày diễn ra lễ hội là những ngày sôi động của bản làng, mọi người ý thức rõ về trách nhiệm của bản thân, gia đình, tự nguyện góp sức, góp công để tổ chức lễ hội. Tính cố kết cộng đồng được thể hiện trong quan hệ dòng họ, trong quan hệ tình làng nghĩa xóm qua việc tổ chức các hội “liên gia” và được nhân rộng lên thành mối quan hệ liên thôn, liên xã, liên cộng đồng xã hội, liên kết các chủ thể văn hóa bản địa tạo thành khối thống nhất.

Năm 2018, Lễ hội Phài Lừa xã Hồng Phong, tỉnh Lạng Sơn đã được Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch đưa vào Danh mục Di sản Văn hoá phi vật thể cấp quốc gia. ●

TÔI NGHĨ GÌ khi nói về đi bộ *

◉ HOÀNG VIỆT

Năm nay bốn chục tuổi đầu, tôi hiểu ra một số chân lý, mà theo cá nhân tôi, đấy rằng thì rất chi là rất chi là rất...

Một là phải lao động chân tay. Vì tạo hoá sinh ra mình có cơ chân, cơ tay, có xương rất chi là cứng, mất tinh oí là tinh. Các bộ phận này là một cấu trúc hoàn hảo để phối hợp với nhau để sẵn sàng hải lượm rồi cuốc cày.

Trước đây khi còn khoẻ hơn hổ, nhanh hơn sơn dương, húc mạnh hơn trâu thì tôi lại rất lười. Bố mẹ tôi - ông Côi bà Thanh hay chửi văng cả đầu, Việt ơi con nhà lính, tính nhà quan. Mà không làm thì sau này lấy gì mà ăn.

Tôi khi ấy hay trốn đi cày đi cày, lên triển đề nào đó, nằm nhõn nhõn mây trắng bay bay và nghĩ, thằng Việt này rồi sẽ lên Thủ đô kia, kiếm tiền bằng sức mạnh trí thức.

Ú ở thế nào tôi lại lên Thủ đô thật. Nhưng kiểm tiền bằng trí thức hay không, bây giờ tôi cũng không rõ. Nhưng thay vì vác cái cày ra đồng, cày xong một cái thì tối về lăn ra ngủ, tối đến ngắm sao lấp la lấp lánh, bây giờ tôi ôm cái cày của thằng Tây, nó bé bằng bàn tay, nhưng nặng nề, ám ảnh. Đôi lúc tôi muốn vút

nó đi mà không dám. Cơm cháo ở đấy cả.

Thật là nhiều khi thêm có luống rau trước nhà, cái ao sâu sâu, đàn gà mái mơ, để đuổi gà, cuốc đất, cho toát mồ hôi ra để các khối cơ trên tay, chân được sử dụng hết công suất. Cơ mà tôi có đất để trồng rau đâu?

Lao động và lao động, đó là chân lý, như bố tôi 70 tuổi, vẫn chạy ro ro. Mẹ tôi - bà Thanh lên với cháu mấy hôm là bảo, Việt ơi tha tù cho tao, ở đây khác gì đi tù giam lỏng. Tao về còn ra vườn làm lụng chứ như này ốm mất.

À, hôm vừa rồi, tôi tham gia một cộng đồng đi bộ trên Facebook. Nhóm này rất hay, không chửi bới nhau bao giờ, cùng lắm là nói quá một tí về thành tích cá nhân. Còn mấy nhóm khác liên quan đến xe cộ, ô tô, xe máy... thì chửi nhau như hát hay suốt ngày.

Sự khác nhau giữa hai nhóm này, thì tôi cũng hiểu phần nào. Khi người ta đi chơi, mang ít tài sản thì có vẻ như cộng đồng ấy dễ sống với nhau hơn, con người hiền hơn.

Mà thực ra, có ô tô, xe máy là cuộc đời bắt mình phải có, phải đi. Chứ hiểu đúng, đó vẫn chỉ là công cụ, phương tiện, khi mình không thể nhả đi bộ, nên

mới phải chế ra xe cộ thôi. Nếu được đi bộ, mới là sướng nhất, chả vướng bận gì.

Như ở Hà Nội, mãi mới tổ chức được một chút không gian đi bộ. Đó là cái thiếu thốn khốn khổ của Thủ đô, phải tự ti mà nói rằng, ôi chúng tôi không có chỗ đi bộ đủ trong lành, phải quây mấy phố lại để cả dân đi bộ cuối tuần. Chứ không phải vỗ ngực tự hào mà rằng, thành phố tôi có chỗ đi bộ đây. Các nơi khác làm gì có.

Nói thế các tình lại cười cho. Ví dụ như Việt Trì, cái bờ hồ rộng mênh mênh mang mang, ở đó chả có biển tên phố đi bộ, người dân đương nhiên vẫn ra đó đi bộ. Đi bộ là lẽ tự nhiên như vốn dĩ, thế thôi.

Ngoài ra thì các nơi khác, như miền núi, thôn quê, không gian đi bộ đấy ra. Triển đề lộng gió thừa nào, cánh đồng vàng ruộm, cả đồng mây trắng bay lửng lơ trên đầu. Đi bộ ở đấy mới thú.

Nhưng bi kịch ở chỗ, ai cũng muốn bỏ cái chỗ được đi bộ ấy, để lao về thành phố đi xe.

Oái ăm thế chứ!

* Riêng cái tit này cũng mượn từ ý của một nhà văn.

◉ TÂM TÌNH FACEBOOK

Khoan dung mà sống

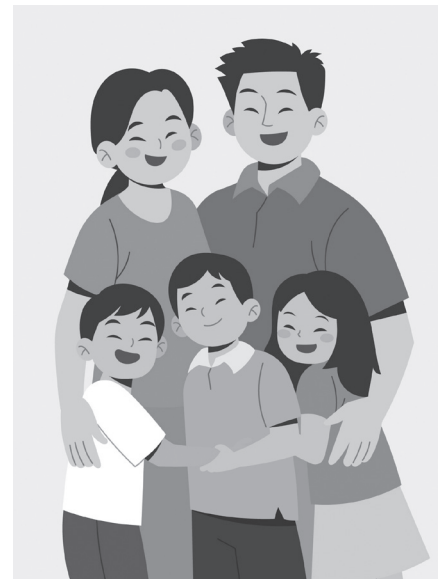
◉ HOÀNG ANH TÚ

16/11 hàng năm là ngày Quốc tế Khoan dung. Những đứa trẻ được học về lòng khoan dung sẽ dễ dàng có được hạnh phúc hơn những đứa trẻ khác. Và lũ trẻ chính là thầy cô giáo của chúng ta về sự khoan dung.

Lũ trẻ của chúng ta không phân biệt búp bê dành cho bé gái, ô tô dành cho bé trai. Chúng cũng chẳng quan tâm bạn A nghèo, bạn B giàu, bạn C có bố làm quan chức, bạn D có mẹ làm lao công. Lũ trẻ của chúng ta cũng hồn nhiên mà tha thứ cho những câu cha mẹ mắng mỏ sai, bao dung việc bị bố dùng roi với con như những người dạy thú làm xiếc. Muốn con mình nhanh hơn con người ta thì phải dùng roi quất mông con, hò hét chúng. Thế nên, lũ trẻ mới đúng là thầy cô giáo dạy chúng ta về lòng khoan dung vậy.

Khoan dung với cuộc đời đầu tiên bằng khoan dung với người thân. Tại sao người ngoài ta độ lượng mà người nhà thì ta lại cần lượng? Những người vợ lúc nào cũng thấy chồng sai ời! Những người chồng lúc nào cũng thấy vợ mình phức tạp ời! Khoan dung với nhau để khoan khoái mỗi lúc bên nhau đi. Cãi nhau là để hiểu nhau và yêu nhau hơn chứ đừng cãi nhau để thêm xa nhau, để phân thắng thua, để thành vết thương vĩnh viễn vào nhau như thế. Khoan dung với vợ sẽ được vợ nể trọng. Khoan dung với chồng sẽ được chồng tạ ơn. Bằng nếu vợ bạn không nể trọng, chồng bạn không tạ ơn thì cũng là để chính mình khoan thai hơn vậy. Tức giận là tự uống thuốc độc và mong kẻ kia nghèo mà, nhớ không?

Khoan dung thử một hôm nay đi nào...●

Không lạm dụng bổ sung canxi cho trẻ

Nhiều bà mẹ thấy con chậm mọc răng, tóc rụng hình vành khăn, hoặc có vẻ còi hơn trẻ cùng tuổi là lại ra hiệu thuốc mua canxi, vitamin D bổ sung cho con. Bác sĩ nhi khoa lưu ý những việc quan trọng hơn là sốt sáng bổ sung canxi hay vitamin.

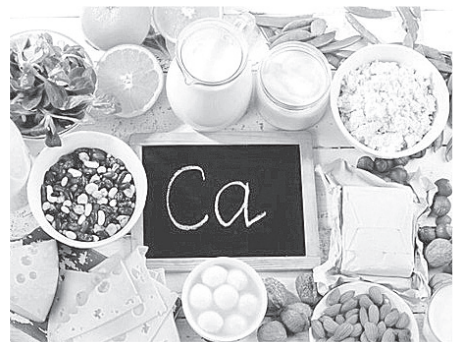
Canxi là một chất dinh dưỡng thiết yếu đóng vai trò quan trọng trong cấu trúc xương, đặc biệt là trong các giai đoạn tăng trưởng, chẳng hạn với trẻ sơ sinh và trẻ nhỏ. Cơ thể không được cung cấp đủ canxi trong thời thơ ấu có thể làm tăng nguy cơ gãy xương, còi xương và ngăn cản việc đạt được khối lượng xương tối đa sau này trong cuộc đời. Tuy nhiên, không ít bà mẹ lạm dụng việc bổ sung canxi cho con.

Quan sát con trước khi mua thuốc

Các bác sĩ lưu ý, bố mẹ nên quan sát con thật kỹ trước khi mua thuốc tùy tiện cho con.

Răng sữa đầu tiên thường mọc khi bé ở giai đoạn 6 – 10 tháng, hai răng cửa dưới nhú ra trước và đến khi bé 3 tuổi sẽ có đầy đủ 20 chiếc răng sữa... mọc răng muộn hoặc sớm hơn là điều hết sức bình thường. Trẻ rụng tóc vành khăn do thiếu vitamin D dẫn đến giảm canxi vào xương làm rụng tóc, nhưng chú ý trẻ dưới 6 tháng tuổi thường có xu hướng nằm thẳng khi ngủ có thể gây rụng hoặc chậm mọc tóc. Hiện tượng này sẽ giảm dần khi bé lớn hơn do tư thế ngủ của trẻ lúc này có nhiều thay đổi.

Theo các bác sĩ nhi khoa, khi thấy con có vẻ chậm mọc răng, thấp còi hơn các bé cùng lứa, rụng tóc và (với trẻ từ 2 tuổi trở lên), nếu bổ sung vitamin D ngày 2-4 giọt, bổ sung canxi theo liều, men vi sinh. Để hấp thụ tốt nhất nên cho bé vận động ngoài trời để tăng vận động cơ đưa dinh dưỡng khắp tế bào, vừa tiếp xúc ánh nắng tự nhiên. Cho bé ăn dặm đa dạng thức ăn để bổ sung nhóm vitamin A, B, và C, E thay vì chỉ

chú trọng đến vitamin D và sắt mà những loại này vốn có trong rau xanh, hoa quả và các loại sữa hạt.

Không uống kèm canxi gần bữa sữa và khi đói làm giảm khả năng hấp thu canxi. Bổ sung sắt nhớ kèm bổ sung vitamin C để tăng hấp thu sắt. Tốt nhất là cho trẻ khám bác sĩ chuyên khoa Nhi hoặc chuyên khoa dinh dưỡng để trẻ được bổ sung vitamin đúng cách, an toàn và hiệu quả.

Trẻ cần bao nhiêu canxi?

- Trẻ từ 0 đến 6 tháng tuổi: 200 miligam canxi mỗi ngày (từ sữa mẹ hoặc sữa công thức)

- Trẻ 7 đến 12 tháng: 260 miligam canxi mỗi ngày (từ sữa mẹ hoặc sữa công thức)

- Trẻ em từ 1 đến 3 tuổi: 700 miligam canxi mỗi ngày (khoảng hai đến ba phần sản phẩm sữa hàng ngày)

- Trẻ em từ 4 đến 8 tuổi: 1.000 miligam canxi mỗi ngày

- Bổ sung các sản phẩm từ sữa là một trong những cách tốt nhất (và thân thiện với trẻ mới biết đi) để giúp con bạn có đủ

canxi như sữa (sữa nguyên chất hoặc sữa ít béo tùy theo nhu cầu của trẻ), sữa chua, phô mai, phô mai...

Một lưu ý quan trọng hơn là các mẹ đừng quên bổ sung vitamin D cho con. Không có vitamin D, cơ thể không thể hấp thụ canxi. Điều đó có nghĩa vitamin D cũng quan trọng chẳng kém canxi đối với trẻ mới biết đi và đang phát triển.

THÚY HÀ

GIẢI Ô CHỮ

OLE VÂN

HÀNG NGANG

- Vật biểu tượng dành tặng cho người xuất sắc về nhất một cuộc thi đấu nói chung.
- Món ăn gồm nhiều thứ thịt, cá, rau, v.v. thả vào nồi nước đang sôi để ăn nóng.
- Hành tinh bí ẩn, đã va chạm với Trái đất 4,5 tỷ năm trước, hình thành nên Mặt trăng.
- Loài vật nuôi nổi tiếng trung thành.
- Thành phố ở Hà Lan, có tòa án quốc tế.
- Bộ phận có hình thon tròn dần lên của một số vật.
- Giới lên và đưa qua đưa lại liên tiếp, thường để ra hiệu.
- Nhà sản xuất thiết bị gốc, chuyên sản xuất/gia công các thành phần cho sản phẩm của một công ty khác nói chung (vt).
- Khối gan tụy màu vàng ở dưới mai của động vật.
- Khu hang động nằm trong vùng lõi của vườn quốc gia Phong Nha-Kẻ Bàng, là địa điểm du lịch khám phá lý tưởng.
- Loài vật bốn chân, là một trong Tứ linh.
- Tỉnh thuộc vùng Tohoku của Nhật Bản, có trung tâm là thành phố Morioka.

22. Tổ chức Lao động Quốc tế (vt).

23. Bộ phim kinh dị của đạo diễn Lê Hoàng Hoa, trình chiếu năm 1973, dựa trên câu chuyện về con gái của chú Hỏa ngày ấy.

HÀNG DỌC:

- Có tình cảm gần bó tha thiết và quan tâm chăm sóc hết lòng.
- Tỉnh cũ thuộc vùng Đồng bằng sông Hồng, đã được sáp nhập hoàn toàn vào thủ đô Hà Nội từ năm 2008.
- Sáng tác của NS Từ Công Phụng.
- Con sông chảy trên địa phận Quảng Bình, đổ ra biển Đông ở cửa cùng tên.

Ô CHỮ SỐ 351

6. Tập truyện ngắn của nhà văn Thạch Lam.

10. Tên thật của Hải Thượng Lãn Ông, người được coi là ông tổ của ngành y học cổ truyền Việt Nam.

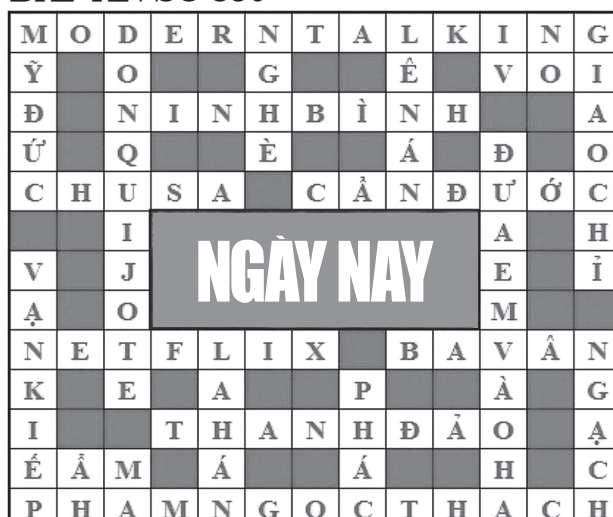
12. Tên gọi khác của "chuông gió", món đồ vật trang trí tạo âm thanh vui tai giúp báo hướng gió, báo khách đến nhà...

16. Loại váy dài có thắt eo cao, góp phần làm nên bộ trang phục truyền thống của người phụ nữ Hàn Quốc.

18. Tự truyện xuất bản năm 2011 của nhà văn Paulo Coelho, tác phẩm có đề cập đến chủ đề tâm linh.

19. Luôn luôn trông coi để phòng bắt trộm.

ĐÁP ÁN SỐ 350

Bạn đọc giải ô chữ và gửi về Tòa soạn Ngày Nay: P201 - 202, Nhà B5, Khu Ngoại giao Đoàn, 298 Kim Mã, Ba Đình, Hà Nội.

Ngoài phong bì ghi rõ: THAM GIA GIẢI Ô CHỮ NGÀY NAY SỐ 351
03 bạn đọc gửi sớm nhất nhận 01 thẻ cào điện thoại 100.000 đồng/người.

Niềm tin của người Mỹ vào nền kinh tế sụt giảm tháng thứ tư liên tiếp

Một báo cáo vừa công bố cho thấy thước đo niềm tin người tiêu dùng ở Mỹ đã giảm 5% trong tháng 11 - đây là tháng thứ tư liên tiếp niềm tin trở nên xấu đi sau bước cải thiện hồi mùa Hè năm nay.

Theo CNN, niềm tin của người Mỹ về nền kinh tế đang trở nên ảm đạm hơn khi lãi suất đang ở mức cao nhất trong 22 năm và tốc độ tăng trưởng kinh tế được dự báo sẽ chậm lại.

Một báo cáo sơ bộ vừa công bố cho thấy thước đo của Đại học Michigan về niềm tin người tiêu dùng đã giảm 5% trong tháng 11. Đây là tháng thứ tư liên tiếp niềm tin trở nên "tối tệ" sau bước cải thiện trong mùa Hè.

Sự sụt giảm chủ yếu là do tác động dự kiến của lãi suất cao hơn

"Các cuộc chiến đang diễn ra ở Gaza và Ukraine cũng đè nặng lên [tâm lý] nhiều người tiêu dùng", Joanne Hsu, Giám đốc Khảo sát người tiêu dùng của Đại học Michigan, cho biết trong một thông cáo.

Những thay đổi trong cách người tiêu dùng đang cảm nhận rất đa dạng.

Niềm tin của người tiêu dùng trẻ và có thu nhập thấp ở Mỹ giảm mạnh nhất vào đầu tháng, trong khi niềm tin của "nhóm người nắm giữ cổ phiếu hàng đầu đã cải thiện 10%, phản ánh sự mạnh lên gần đây trên thị trường chứng khoán", bản thông cáo cho biết. Trong khi đó, kỳ vọng lạm phát cả ngắn hạn và dài hạn đều xấu đi trong tháng này.

Kỳ vọng của người Mỹ về tỷ lệ lạm phát trong năm tới đã tăng lên 4,4% trong tháng 11 - tăng so với mức 4,2% của tháng 10. Con số này tăng rõ rệt so với mức 3,2% của tháng Chín và là mức cao nhất kể từ

tháng 11/2022.

Trong một dấu hiệu đáng lo ngại đối với Cục Dự trữ Liên bang Mỹ (Fed), kỳ vọng lạm phát dài hạn đã tăng lên 3,2% trong tháng này - mức cao nhất kể từ năm 2011. Fed đang tập trung sự chú ý vào nhận thức của người Mỹ về tình hình lạm phát. Nếu mọi người chỉ đơn giản chấp nhận mức giá cao hơn như một điều "bình thường mới", điều đó có thể khiến việc kiểm chế lạm phát của Ngân hàng Trung ương trở nên vô cùng khó khăn.

"Các nhà đầu tư nên mong đợi Fed nêu bật cam kết của mình đối với mục tiêu lạm phát 2%, nhưng sự gia tăng kỳ vọng lạm phát trong dài hạn cho thấy người tiêu dùng không tin rằng Fed có thể hoàn thành 'sứ mệnh' lạm phát của mình", Jeffrey Roach, nhà kinh tế trưởng tại LPL Financial, viết trong một bản phân tích công bố cuối tuần này.

Fed muốn nhu cầu chậm lại

Chủ tịch Fed Jerome Powell đã kiểm tra thực tế thị trường tài chính vào hôm thứ Năm, khi ông cho biết vẫn chưa thể chắc chắn về việc lạm phát có đang trên đà giảm xuống mức mục tiêu 2% của Ngân hàng Trung ương hay không.

"Chúng tôi biết rằng tiến trình đạt được mục tiêu 2% không được đảm bảo... Nếu việc thắt chặt chính sách hơn nữa trở nên thích hợp, chúng tôi sẽ không ngần ngại làm

Người dân mua sắm tại siêu thị ở Foster (Mỹ). (Ảnh: THX/TTXVN)

“
Các cuộc chiến đang diễn ra ở Gaza và Ukraine cũng đè nặng lên [tâm lý] nhiều người tiêu dùng.

Joanne Hsu, Giám đốc Khảo sát người tiêu dùng của Đại học Michigan

như vậy", ông Powell nói tại một hội nghị do Quỹ Tiền tệ Quốc tế tổ chức tại Washington.

Cổ phiếu đã trượt dốc sau những bình luận của ông Powell, chấm dứt chuỗi tăng dài nhất của chỉ số S&P 500 kể từ tháng 11/2021 - khi lãi suất trái phiếu kho bạc tăng vọt. Chứng khoán sau đó đã tăng trở lại vào sáng thứ Sáu.

Chủ tịch Powell cho biết nhu cầu có thể sẽ phải chậm

lại để lạm phát có thể được đẩy lùi, mặc dù ông nhìn nhận đã có những tiến triển trong năm qua. Chỉ số giá Chi tiêu Tiêu dùng Cá nhân - thước đo lạm phát ưa thích của Fed - đã tăng 3,4% trong tháng Chín so với một năm trước đó, giảm so với mức cao nhất trong bốn thập kỷ là 7,1% ghi nhận vào tháng 6/2022. Tuy nhiên, chỉ số này không thay đổi so với tháng Tám. Trong khi đó, chỉ số lõi - loại trừ giá thực phẩm và năng lượng dễ biến động - đã tăng 3,7% trong 12 tháng tính đến tháng Chín, cải thiện đôi chút so với mức tăng hằng năm 3,8% hồi tháng Tám.

Sự sụt giảm lạm phát dường như đã chứng lại một chút, sau khi chậm lại đều đặn trong năm qua, và các quan chức Fed khẳng định họ chưa tin rằng lạm phát đã được kiểm chế.

Điều này có thể đồng nghĩa Fed sẽ tăng lãi suất

một lần nữa, mặc dù chưa rõ khi nào khả năng đó có thể xảy ra. Theo công cụ theo dõi FedWatch, các nhà đầu tư đang đặt cược vào khả năng Fed sẽ tiếp tục giữ lãi suất ổn định lần thứ ba trong cuộc họp chính sách sắp tới vào tháng 12. Trên thực tế, một số quan chức Fed gần đây cho biết Ngân hàng Trung ương có đủ khả năng để trì hoãn việc tăng lãi suất trong lúc họ chờ đợi thêm các dữ liệu.

Chủ tịch Fed ở thành phố Richmond, ông Thomas Barkin, cho biết việc giữ lãi suất ổn định sẽ là một động thái thận trọng bởi có thể nền kinh tế chưa cảm nhận được hết những tác động của 11 lần tăng lãi suất trước đó của Fed.

"Nói chung, chúng tôi vẫn chưa thấy toàn bộ tác động của chính sách", ông Barkin cho biết trong một cuộc thảo luận ở New Orleans hôm 9/11 vừa qua.

TTXVN

TẠP CHÍ **NGÀY NAY**

Số 351

24 trang, khổ 26,5 x 34cm - In tại Nhà in Tiến Bộ
GPXB: Số 335/GP-BTTTT cấp ngày 23/7/2015

Chủ tịch Hội đồng Biên tập: **Nguyễn Xuân Thắng**

Tổng Biên tập: **Trần Văn Mạnh**

Phó Tổng Biên tập: **Nguyễn Hùng Sơn,**

Phạm Hữu Quang, Lê Thị Lương

Thư ký tòa soạn: **Nguyễn Lệ Hằng**

Văn phòng Tổng Biên tập:

Tầng 1 nhà D3, khu 7,2 ha, Phố Vinh Phúc, Ba Đình, Hà Nội

Tòa soạn: P201-202-203, Nhà B5, Khu Ngoại giao Đoàn,

298 Kim Mã, Ba Đình, Hà Nội.

Tel: (84-4) 2248 7777 - 2249 7777 * Email: toasoan@ngaynay.vn

Hotline: **096.234.1234**

Văn phòng đại diện tại TP HCM:

Lầu 2-3, 58 Nguyễn Bình Khiêm, phường Đa Kao, Quận 1.

NGÀY NAY

Tạp chí DUY NHẤT đưa quảng cáo
tới tay khách hàng tiềm năng do bạn
chỉ định, với giá rẻ hơn cả phí click.

Liên hệ Quảng cáo:
096 234 1111

ĐIỂM PHÁT ÁN PHẨM MIỄN PHÍ Ở HÀ NỘI

• Book Coffee 12/75 Nguyễn Công Hoan • Cà phê 47 Văn Miếu, Hà Nội • Cửa hàng Vitamin Mỹ 65B Trần Hưng Đạo, Hà Nội • Bến xe Mỹ Đình • Bến xe Giáp Bát • Bến xe Nước ngầm • Bến xe Gia Lâm • Bến xe Lương Yên • Bến trung chuyển xe buýt Long Biên • Ga Hà Nội • Bệnh viện Bạch Mai • Bệnh viện Việt Đức • Bệnh viện K Hà Nội • Bệnh viện Nhi TƯ • Viện Lão Khoa TW, Số 1, Phương Mai, Đống Đa • Dãy phố Cà phê Triệu Việt Vương • Dãy phố cà phê Trần Huy Liệu • Dãy phố cà phê Bảo Khánh • Dãy phố cà phê Hồ Đắc Di • Trường Đại học Bách khoa Hà Nội • Trường Đại học KHXN và Nhân Văn. • Royal City • Times City • Vinhomes Nguyễn Chí Thanh • Vinhomes Bà Triệu • Vinhomes Riverside • Bệnh viện Vinmec Times City • Phòng khám Vinmec Royal City.

